

KULTÚRA

ROČNÍK XXII. – č. 8

DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY

17. APRÍLA 2019

Vydáva FACTUM BONUM, s. r. o. • Šéfredaktor TEODOR KRIŽKA • Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava • mobil: 0911 286 452 • e-mail: kultura@orangemail.sk • Cena 1,60 €

V bieloruských Kuropatoch neďaleko Minska, kde objavili ostatky podľa odhadu až 250 000 obetí popráv NKVD v tridsiatych rokoch minulého storočia, na príkaz prezidenta dňa 4. marca 2019 odstránili až sedemdesiat krížov.

K barbarskému postupu štátnych orgánov sa vyjadrila aj Svetlana Akexijevič, nositeľka Nobelovej ceny za literatúru, keď napísala, "...ich náboženstvom je moc".

Názov by mal skôr znieť: Kríza a dnešné perspektívy národnej a kresťanskej politiky a hlavne jej dnešných politikov. Prípadne quo vadis národno-konzervatívne Slovensko po prezidentských voľbách. Výsledky prezidentských volieb v roku 2019 možno hodnotiť ako politický debakel kresťanských alebo aspoň sa naoko tváriacich kresťanských politikov. Viníkmi tohto politického debaklu sú dnešní predstavitelia strán a straničiek, parlamentných i neparlamentných, či už sa volajú kresťanskí, ľudoví, národní alebo konzervatívni. Otvorili politické stavidlá možnému kultúrno-eticko-politického prevratu, kde rodina nebude prirodzenou rodinou a kde štát a jeho suverenita sa rozplynú vo federalizovanej EÚ. Musíme zdôrazniť, že uvedený politický debakel sa netýka kresťanských a národných hodnôt, ale profesionálnej a morálnej úrovne dnešných kresťanských,

národných, ľudových, či konzervatívnych politikov (a ich strán), ktorí to mali vo svojom popise práce. A nezvládli to možno niektorí úmyselne alebo svojou neschopnosťou, niektorí navyše svojim bezhraničným politickým egoizmom. Žiaľ, na úkor suverenity štátu a ochrany kultúrno-kresťanských hodnôt. Asi bude tendencia dnešných kresťansko-národno-ľudových politikov hovoriť, že až tak sa zle nestalo. Treba však otvorene dodať, že pokiaľ si svoje chyby neuvedomujú, tak si potom pýtajú druhý politický debakel v parlamentných voľbách v marci 2020. Dodajme,

že s ešte oveľa horšími kultúrno-eticko-politickými dôsledkami pre celú Slovenskú republiku. Hrozí, že pomyselný slovenský politický vlak celý vybočí na najbližšej volebnej

BRUNO ČANÁDY

výhybke na vedľajšiu liberálno-etickú politickú koľaj. Staneme sa takpovediac takmer európskou vývojovou raritou s akýmsi pohybom proti prúdu. A dodajme, že proti záujmom vlastnej Slovenskej republiky, jej suverenity a proti jej ústavou zakotvených hodnotám.

Nový slovenský prezident má byť ústavným ochrancom

slovenskej suverenity a suverénnych práv slovenských občanov. To by malo byť v základnom popise práce každého slovenského prezidenta. Realita je však diametrálne iná. Do prezidentského finále sa dostala médiami rychlokvasená - nová mediálno-politická hviezda - ortodoxná liberálka Čaputová. Dostal sa tam tiež liberál, eurofederalista a eurobyrokrat Šefčovič. Liberálka Čaputová, ktorá verejne súhlasí s adopciou detí homosexuálnymi párami, nakoniec vyhrala prezidentské voľby. Prezidentské finále s dvoma liberálmi ako s prezidentskými

kandidátmi bolo smutným dňom pre budúcu ochranu slovenskej suverenity a pre ochranu rodiny. Slovensko prepáslo možnosť mať vlasteneckého a prokresťanského prezidenta. Dodajme, že aj vinou dnešných politických strán, ktoré sa nazývajú národné, ľudové, konzervatívne či priamo kresťanské. Dôsledky budeme ešte roky znášať. Je však potreba poučiť sa z toho a hľadať nápravné cesty. Ak to nebude, tak parlamentný a celý politický vývoj môžu skončiť ďalšou možno už veľmi tragickou politickou prehrou.

(Pokračovanie na 4. strane)

Kríza kresťanskej politiky

Poriadok z chaosu - tak znie princíp slobodomurárstva. Pred každým (novým) poriadkom treba vytvoriť poriadny chaos, aby sa z neho národy unavili. Potom už dobrovoľne poprosia o stabilitu, akúkoľvek. Nech je to hoci diktatúra. Hlavne aby tá diktatúra vyzerala priťažlivo.

Zdá sa, že si nás opäť všimli. Zdá sa, že sa zopakoval osvedčený scenár. Mládež si opäť myslí, že to iba u nás sa dejú neprávosti, nijako nie v Bruseli alebo vo Washingtone, Pekingu či Moskve. Dôležitý je selektívny princíp. Kognitívna slepota.

Ťažko skúšaná Európa to neprestáva mať ľahké. Zdalo sa, že po skúsenostiach s komunizmom už nikto nebude chcieť experimentovať. Ale márne. Keď nevyšli experimenty s boľševizmom a nacizmom na kostiach miliónov ľudí, prichádza experiment s ľudskou dušou. Človek pokrivený, dezintegrován zvnútra je ako plastelína. Môžete si

Húfnica

TEODOR KRIŽKA

z neho vymodelovať čokoľvek. Stačí vygenerovať tváre čias.

Nedávno som videl zábery, na ktorých Galko už rozložil všetko na poličky. Ktoré médium potlačí ktorú budúcu koalíčnú stranu. Koho Denník N, koho Sme a koho Týždeň. Slovanmi profesionálneho meniča postojov vo funkcii dočasného prezidenta, idú prevziať moc. Moc chutí moc! Moc je beztriestnosť, moc sú peniaze. Stačí ju zodvihnúť zo zeme. Leží tam v podobe nadnárodných záujmov. Len sa treba zohnúť patričným smerom, osvojiť si slovník, nie ten Pavičov, ale podobný, inovovaný na súčasnú fázu boja s kresťanstvom. Ako vždy je totiž kresťanstvo jediné schopné odolávať. Čo s ním? No predsa uvedieme ho do schizmy.

Progresívni Slováci si už trúfajú na mnohé. Už nám ukazujú, aké to progresívne kresťanstvo je, ako vyzerá. Už majú svojich svätých aj svojich prorokov.

Človek sa pýta, kde sa stala chyba. A nielen to, pýta sa, či sme ozaj iní ako Taliani, Poliaci alebo Maďari, že tak často a masívne zlyhávame. Že naletíme na povrch bez toho, aby sme načreli do hĺbky.

Keď sa tak na všetko pozerám z odstupu, nemôžem si pomôcť, vražda mladého novinára a jeho priateľky bola ako výstrel z Aurory. Času je málo. Poriadok z chaosu sa rodí. A zrodí sa nadiľho, a zrodí sa proti slovenskému národu a proti slovenskému kresťanstvu. Tentoraz sa bude strieľať nie z križníka, ale z húfnice Zuzana.

Veľký úspech – slovenský parlament odmietol Istanbulský dohovor

Národná rada Slovenskej republiky 28. marca odmietla takzvaný Istanbulský dohovor. Proti tomuto dokumentu hlasovalo až 101 poslancov zo 133 prítomných. Liberálni zástancovia tohto dokumentu skutočne dostali na frak a zdá sa, že konzervatívne zmýšľajúci poslanci konečne postavili aspoň nejakú hrádku proti liberálnemu extrémizmu.

O čom však takzvaný Istanbulský dohovor je? Tento dokument si ako hlavný cieľ stanovuje ochranu žien pred násilím, no obsahuje aj viacero problematických častí, ktoré s ochranou žien nemajú nič spoločné. V prvom rade by som poznamenal, že aj ja som zásadne proti násiliu na ženách. Treba však povedať, že problematika násilia na ženách je v našej legislatíve ukotvená a trestná už desiatky rokov. Takže čo sa týka násilia na ženách, tak Istanbulský dohovor vykopáva otvorené dvere. Samozrejme, aj v oblasti prevencie násilia páchaného na ženách je vždy čo zlepšovať, ale to je už skôr vecou osvedčenej a vymožitelnosti existujúceho práva. Istanbulský dohovor tomu sám o sebe nepomôže. Zoberme si napríklad také Švédsko, ktoré je krajinou s druhým najvyšším počtom znásilnení na svete. Pokiaľ tam nebude existovať skutočná vymožitelnosť práva, t.j. reálne postihovanie imigrantov páchajúcich tento vysoký počet znásilnení, tak Švédsku

nepomôže ani podpísanie desiatich Istanbulských dohovorov.

Čo je však na tomto Istanbulskom dohovore problematické sú pasáže, ktoré by do našej legislatívy zaviedli tzv. gender ideológiu (rodovú ideológiu). Podľa tejto ideológie nezáleží na vrozenom biologickom pohlaví jednotlivca, ale rod (gender) každého jednotlivca je otázkou subjektívneho rozhodnutia. Podľa tejto predstavy je človek rodovo neutrálna bytosť, ktorá si počas svojho života zvolí svoju rodovú identitu.

Niektoré časti tohto dohovoru obsahujú ustanovenia, ktoré sa dajú vysvetľovať ako jasne škodlivé voči tradičnej rodine. V Článku 12 sa napríklad píše, že zmluvné strany prijímajú opatrenia podporujúce zmeny v spoločenských a kultúrnych modeloch správania sa žien a mužov, ktoré ukazujú stereotypné role žien a mužov. Čiže žena ako starostlivá matka a otec ako živiteľ rodiny – aj to by mohli byť stereotypné zobrazovania muža a ženy, proti ktorým je nutné sa v „modernej“ spoločnosti vymedziť. To je presne prvý krok k zavrhnutiu pojmov otec a mama, s následným nahradením za pojmi rodič číslo 1 a rodič číslo 2.

Aby sa aj u detí vykorienila zaužívaná rodová identita, tak štáty, ktoré prijímajú Istanbulskú dohodu sa zaväzujú začleniť na všetky stupne vzdelávania študijné materiály týka-

júce sa nestereotypných rodových rolí. Ako som už spomínal, pod nejasný pojem rodových stereotypov však môžu byť zahrnuté aj zvyčajné úlohy žien a mužov v našej spoločnosti. Navyše na aplikáciu všetkých častí tohto dohovoru má dohliadať špeciálny výbor GRÉVIO, ktorý bude sledovať aj na to, ako sa daný štát vysporiadal s neakceptovateľnými rodovými stereotypmi. Jednoducho sociálne inžinierstvo v praxi.

Ešte raz hovorím – rázne odsudzujem násilie voči ženám a pokiaľ treba zlepšiť nejaké opatrenia na ochranu žien, tak bez problémov sa postavím za príslušné zmeny v súčasne platnej legislatíve. Ale prijať Istanbulský dohovor ako celok, aj so spomínanými rizikovými a problematickými časťami by bolo jednoznačne chybou. Preto som rád, že aj vďaka poslancom Ľudovej strany Naše Slovensko bolo v Národnej rade odhlasované, že Slovenská republika Istanbulský dohovor neratifikuje. Tento krok je veľkým víťazstvom. Hlavne by však mal byť povzbudením pre všetkých kresťanských a národne orientovaných ľudí, že nebezpečný liberalizmus dokážeme zastaviť.

MILAN UHRÍK
poslanec NR SR
za LS Naše Slovensko

Prosba k priaznivcom Kultúry

Najľahšia forma podpory nášho časopisu je predplatné, z ktorého príjem je predsa len o málo väčší ako zo stánkového predaja.

Predplatiť Kultúru si môžete jednoducho na e-maile: **Ganisinova.Renata@slposta.sk**

Nepoľavujte v ušľachtilom úsilí, prispejte na číslo účtu Kultúry v Slovenskej sporiteľni

IBAN

SK69090000000000170427664

Obchodnícka lest' sa podarila

Vítazka volieb Čaputová získala hlasy po celom Slovensku. Vyskytli sa iba izolované ostrovčeky pozitívnej deviácie, kde nebodovala. Úplne však prepadla na území Východoslovenského kraja, v oblasti, kde žijú veriaci grékokatolíckeho obradu. To určite nemožno pripísať väčšej politologickej vzdelanostnej úrovni obyvateľov týchto oblastí či zvýšenej penetrácie internetu, prostredníctvom ktorého sa dali jedine získať relevantné informácie o pozadí kandidátov a ich skutočných cieľoch, ale iba pozitívnemu vplyvu a tradícii živej kresťanskej viery tajomších obyvateľov. Postavili tým zrkadlo kresťanským duchovným na celom Slovensku. Ja chápem, že arcibiskup Orosz sa vyjadril jasne, ale ukázalo sa, že to nestačilo. Zásadné mravné poslanstvo bolo potrebné priniesť osobne do každej farnosti.

V tejto súvislosti sa natíska otázka, či pri inaugurácii bude Čaputovej odslúžené Te Deum, ako to bolo u všetkých predchádzajúcich prezidentov SR a či vôbec bude mať záujem uchádzať sa o túto poctu a k akej vôbec náboženskej denominácii sa bude hlásiť, a či sa bude deklarovať ako ateistka. Jej predchodca verejne deklaroval svoju snahu konvertovať k judaizmu.

Čaputová je klon Kisku v sukni. Plné ústa boja za spravodlivosť a slušnosť v politike a veľmi temné osobné a finančné pozadie. Aj v tom je Čaputová klonom Kisku. Na tlačovej besede po voľbách sa predviedla ako čítačková osoba. Aj tých pár všeobecných viet, ktoré predniesla, musela čítať z pripravených papierových podkladov. Okolo Čaputovej stálo veľa ľudí a nebolo kde umiestniť televíziu čítačku. To sa však samozrejme v budúcnosti vylepší a zdokonalí.

Poučné bolo, ako porazený Ševčovič komentoval výsledok volieb. Vraj ak by nepostúpil do druhého kola, tak by všetko vyzeralo úplne inak a takto ostala európska orientácia SR nespochybniteľná. Harabín bol jednoducho prítomno-nepřítomný aj v druhom kole volieb, i keď doň nepostúpil.

Keď bol Ševčovič konfrontovaný s otázkou o svojich plánoch do budúcnosti, uviedol, že bude hneď mazať do Bruselu (ani nebude mať čas si trochu odpočinúť po štrapáciach volebnej kampane), aby pokračoval v svojej práci v prospech SR. Bude tam asi mať čo vysvetľovať, napríklad ohľadne toho, ako sa negatívne vymedzil voči LGBT a dokonca sa uchádzal o podporu predstaviteľov Katolíckej cirkvi, a dokonca navštívil aj "zlého" farára Mariána Kuffu. Ten je povestným červeným súknom v očiach liberálov. Jeden vysokopostavený politický činiteľ s kriminálnym pozadím sa dokonca Ševčovičovi v štýle chicagskeho gangstra z 20. rokov minulého storočia nepokryte vyhrážal, aby zvážil, ako bude pokračovať jeho bruselská kariéra v prípade, ak nevyhrá voľby.

Prezidentské voľby v SR sa dajú v skratke zhodnotiť tak, že boli obrazom intelektuálneho a mravného úpadku slovenskej spoločnosti.

Obchodnícka lest' sa jednoducho podarila.

JÁN DANCER

Pri príležitosti osemdesiateho výročia vyhlásenia štátnej samostatnosti sa objavili nielen nevraživé, ale aj pozoruhodné príspevky, ktoré chceli upozorniť na viaceré menej známe skutočnosti spojené s tou historickou udalosťou. Takým bol aj krátky článok s nadpisom Kto nejde s nami, je proti nám..., ktorého autorom je Ferdinand Vrábel (Nové slovo, 12. marca 2019) a ktorý sa zaoberá dvomi prejavmi „protestu“ proti samostatnosti. Autor spomína dve také protestujúce skupinky, „jedna doma a druhá za morom. Zatiaľ čo o prvej skupine Slovákov-legionárov je to známe, menej známe je to, že proti odtrhnutiu od Čechov sa vo svojom telegrame Slovenskému snemu prekvapujúco vyslovili aj predstavitelia Slovenskej ligy v Amerike, a to aj napriek tomu, že po dlhé roky táto organizácia viedla húževnatý zápas za slovenskú autonómiu.“

V ďalších riadkoch autor Vrábel špekulatívne uvažuje o tom, „čo mohlo viesť predstaviteľov Slovenskej ligy, ktorí zaujali podobný postoj?“ A pokračuje: „Historici nevenovali tomu väčšiu pozornosť a vôbec nesúhlas vedenia Slovenskej ligy s vyhlásením Slovenského štátu je málo známy. Možno len hypoteticky predpokladať, že americkí Slováci sa zrejme obávali toho, že Slovensko sa stane satelitom hitlerovského Nemecka. V tom boli celkom iste oveľa prezieravejší ako slovenskí politici v Bratislave. Demokraticky založeným Slovákom v USA pravdepodobne prekázali aj zmeny vo vnútornej politike, ktoré na Slovensku nastali po vyhlásení autonómie 6. októbra 1938 – postupné uplatňovanie vodcovského princípu, zákaz demokratických politických strán a ich nahradenie jedinou štátostranou, a najmä okliešťovanie demokratických práv a občianskych slobôd, na ktoré boli zvyknutí v Amerike a ktoré boli dovtedy dodržiavané aj v Česko-Slovensku.“

Nebolo to celkom tak a na tomto výklade postoja amerických Slovákov sa žiada mnoho opraviť a vysvetliť.

Po prvé, nejde tu o neznámu a zanedbanú stránku histórie 14. marca. Celá záležitosť bola predmetom pozornosti viacerých bádateľov a osvetlili ju aj niekoľkí priami účastníci, vrátane autora tohto kontroverzného telegramu Jozefa Huška. Okolnosti, ktoré viedli k tomuto unáhlenému kroku, opisuje podrobnejšie Konštantín Čulen, ktorý bol v tom čase radcom česko-slovenského vyslanectva vo Washingtone. Jozef Paučo vo svojej knihe „70 rokov Prvej katolíckej jednoty“ jej venuje celú kapitolu a je zmienka o nej v mojej monografii „Slovenská otázka na Západe v rokoch 1939-1940.“ Píše o nej aj Karol Sidor, ktorému bol telegram adresovaný.

Po druhé: Ako v skutočnosti vyzerala situácia v Spojených štátoch a ako reagovali na vývoj udalostí v strednej Európe naši americkí krajanja?

Americkí Slováci – práve tak ako prevažná väčšina Slovákov doma – sa domnievali, že obdobie autonómie, ktorá bola vyhlásená 6. okt. 1938, potrvá niekoľko rokov. Politická kríza v marci 1939, ku ktorej dali podnet českí politici v Prahe svojím politicko-vojenským zásahom na Podkarpatskej Rusi a na Slovensku, udrela medzi nich ako blesk z jasného bezoblačného neba. A pretože boli odkázaní iba na americké informačné médiá – tlač a rádio – a o-citli sa uprostred vybičovanej protine-meckej a emocionálne pročeskej nálady, aj oni trnuli v neistotách o budúcnosť národa. Nemožno im teda zazlievať, že skĺzli aj do pochyb a kládli si otázky, či slovenskí vodcovia budú

vedieť nájsť správnu orientáciu v politickom chaose oných historických dní. Výrazom ich obáv, neistoty a geografickej vzdialenosti, ktorá ich nedovolila bližší a hlbší pohľad na dramatický priebeh udalostí v strednej Európe, je aj onen povestný telegram, ktorý poslal predseda Slovenskej ligy v Amerike Jozef Hušek Karolovi Sidorovi. V telegrame Hušek, v mene amerických Slovákov, radil Sidorovi:

Ad vice strong stand against secession. Slovak League is for federation with Czechs on equal basis. Slovak League, Husek President.“ (Odporúčame, aby ste sa pevne postavili proti odluke. Slovenská liga je za federáciu

FRANTIŠEK VNUK

s Čechmi na podklade rovnosti. Slovenská Liga, Hušek, predseda.)

Priamy svedok udalostí, Konštantín Čulen, takto opisuje pozadie tohto telegramu:

„V dňoch, keď Slovenská republika vznikala, bol som v Amerike. Cítiac, že sme na prelome najvážnejších udalostí, s Dr. Hugom Humburským, ktorý tu bol na štúdiách, rozhodli sme sa, že navštívime Huška. Na ceste k nemu sme sa dozvedeli, že v Bratislave snem odhlasoval rozluku a deklaroval Slovenskú republiku. V dušiach sa nám chveli obavy, ako to všetko dopadne napokon. Informácií sme mali málo a nevedeli sme, čo, prečo a ako sa to stalo.“

Keď sme prišli k Hušekovi, už aj on vedel, čo sa stalo v Bratislave. Vítal nás vo veľmi zlej podráždenej nálade.

„Brat Čulen – hovoril Hušek – ja národu v Amerike z mosta do prosta poviem, že ho Tiso zradil. My sme nebojovali za rozbitie Česko-Slovenskej republiky. My sme bojovali za pevné Česko-Slovensko so spokojnými Slovákmi.“

Brat Hušek – odpovedal som mu na privítaciu reč – Vy nič národu z mosta do prosta nepoviete, že ho Tiso zradil, lebo ani Vy, práve tak ako my, nič neviete. Neviete nič iné, iba to, čo ste počuli v americkom rozhlase a čítali v novinách. A ani tam nehovorila, že Tiso národ zradil. A toto iste nie je všetko. A mimochodom: nie je celkom pravdou, že vy ste nebojovali za štát. Vy ste dávno písali, že Slovákom patrí štát a to ešte za Maďarska, ako aj v rokoch vojny. A čo docielite, keď to tak poviete, ako to povedať chcete? Nič! Čechoslováci celkom oprávnené povedia: Hušek, to je výsledok Tvojej práce! Čakajte, brat Hušek, čo nám napíšu z domova a potom, keď budeme mať správy z prvej ruky, povedzte si, čo chcete, ak aj potom budete tej mienky, že Vy by ste to vedeli lepšie urobiť, ako to oni urobili. Koniec-koncov aj oni vedia, na čo majú dierky v nose a netreba im radiť a dávať poučenie, ako ich používať. A treba veriť, že aj oni to s národom dobre myslia, aspoň tak statočne ako Vy, ja a my tu všetci v Amerike.

Hušek sa viditeľ neupokojil. Dodal:

„Škoda, že ste nepišli predvčerom. Hletko mi telefonoval a žiadal ma, aby som ako predseda Ligy poslal do Bratislavy telegram. Tu, hľa, jeho text: „Karol Sidor, Premier, Bratislava. Palmyra, PA, March 12 1939. Advices-trong stand against secession. Slovak League i sfor federation with Czechs on eqaul basis. Slovak League, Husek President.“

„Brat Hušek – pokračoval som potom – patrilo by sa teraz, aby ste ako predseda Slovenskej ligy pozdravili telegraficky obnovenú slovenskú štátnosť. Je to príležitosť, aká sa v tisícich rokoch ešte Slovákom nevyskytla.“

Hušek zmäkol a ešte pred od-

tolická ženská jednota, Združenie slovenských katolíkov, Slovenský katolícky Sokol, atď. Do pro-centralistického bloku sa počítali organizácie ako: Slovenská evanjelická mužská jednota, Slovenská evanjelická ženská jednota, Slovenská kalvínska presbyteriánska jednota, Slovenská telocvičná jednota Sokol a pod. Tento blok združoval asi 20 % slovenských prisťahovalcov v USA.

Táto polarizácia mala svoj odraz aj v postoji k vývoju politickej situácie po marci 1939. Kým pro-autonomistickí krajanja si nechali vysvetliť okolnosti vzniku samostatného Slovenska a prejavovali mu naďalej podporu a sympa-

Americkí Slováci a vyhlásenie štátnej samostatnosti v marci 1939

tie, pro-centralisticky naklonení vysťahovalci sa stavali voči samostatnosti pasívne a neskôr až agresívne odmietavo.

V máji 1939 dostali americkí krajanja list od Dr. Jozefa Tisu. V ňom im predseda slovenskej vlády srdečne ďakuje za „aktívnu pomoc“, ktorou tak výdatne prispeli Slovákom doma k získaniu samostatnosti. Dr. Tiso v tomto liste podáva triezvy a vecný výklad udalostí, ktoré viedli k osamostatneniu Slovenska a svoje poslanstvo uzaviera slovami: „Samostatnosť si chceme uchrániť a zachovať aj do budúcnosti. V tejto historickej úlohe a v zápase nás bude viesť len jeden cieľ – aby slovenský národ mohol slobodne žiť a slobodne sa rozvíjať. V tomto poslaní budeme sa spoliehať na vás, drahí bratia a sestry v Amerike, dúfajúc v úprimnej viere, že ako v minulosti ste boli kvitnúcou a nie suchou ratolesťou na strome národa, tak aj v budúcnosti budete lojálnymi obrancami národných záujmov, slovenskej cti, slovenského dobrého mena a budete naďalej pomocníkmi v radostnej práci pri výstavbe slovenského štátu a zárukou jeho budúceho rozvoja.“

Viaceré americko-slovenské časopisy uverejnili tento list v jeho úplnosti. Napríklad týždenník Jednota v svojom vydaní zo 7. júna 1939 ho zverejnil na prvej strane pod nadpisom: Posolstvo Dr. Jozefa Tisu, predsedu vlády Slovenského štátu bratom a sestrám v Amerike.

Pre vedenie Slovenskej ligy Tisov list bol podnetom zintenzívniť ich doterajšie úsilie v práci za uznanie Slovenska ako samostatného štátu vládou Spojených štátov. V tomto smere sa prvé kroky urobili už 24. apríla 1939, keď Jozef Hušek ako predseda Slovenskej ligy predložil prezidentovi Rooseveltovi prvú žiadosť v tomto zmysle. (Plný text tohto listu bol uverejnený v Jednote z 3. mája 1939 pod záhlavím: To the President of the United States.) V liste sa píše: „Je vrúcny želaním slovenských Amerikanov, aby Spojené štáty boli medzi prvými v uznaní Slovenskej republiky. Týmto činom by dali slovenskému národu ďalšej odvahy a viery, s ktorými by mohol smelo hľadiť do budúcnosti

a posilnili by demokratického ducha, ktorý je už hlboko zakorenený v srdciach slovenského národa... Dnes Slováci majú svoj vlastný štát. Je síce pod ochranou Nemecka, ale z kresťanského a slovensko-národného stanoviska to je vždy lepšie, ako byť pod ‘protektorátom’ Moskvy, alebo živorit’ v Maďarsku... Táto ochrana zachránila Slovensko pred úplným rozkúskovaním. Naši slovenskí bratia pod Tatrami zaiste by boli radšej prijali ochranu Spojených štátov, alebo hoc aj Britska, ale ani jedna z týchto veľmoci mu ochranu neponúkla.“

Ďalším krokom v záujme uznania samostatnosti Slovenska vládou Spo-

jených štátov bolo memorandum predložené Slovenskou ligou štátnemu tajomníkovi CordelHullovi 4. augusta 1939. V tom čase existenciu Slovenska ako samostatného štátu bolo už uznalo 16 európskych a mimoeurópskych štátov. S odvolaním na tieto skutočnosti Slovenská liga žiadala, aby Spojené štáty prehodnotili svoje vyčkávacie stanovisko a udelili Slovensku aspoň ‘de facto’ uznanie. A v tomto úsilí Slováci v Amerike pokračovali vlastne až do leta 1940. Nie je potrebné rozpisovať sa o týchto aktivitách podrobnejšie na tomto mieste. Dokumenty týkajúce sa týchto zákrokov uverejnil Jozef Hušek v brožúrke s názvom Correspondence in re ‘Slovakia’ and the Declaration of the Aims and principle soft he Slovak League of America.

Na záver len smutné konštatovanie, že všetko toto úsilie amerických Slovákov nebolo korunované úspechom, akého si zasluhovalo. Treba však poukázať na tradičnú pomalosť, s akou až do nedávna pracovala americká politická mašinéria, zahraničná politika a diplomacia. Každý študent histórie vie, že do prvej svetovej vojny Amerika zasiahla až po troch rokoch (v r. 1917) a do druhej až po viac než dvoch rokoch (v r. 1941). Pokiaľ ide o uznanie nových štátov alebo nových režimov, tam to bolo ešte pomalšie: Sovietsky zväz uznala Amerika až v roku 1934 (so 17-ročným oneskorením), komunistickú Čínu v 1970 (s 22-ročným oneskorením), s Vatikánom nadviazala/obnovila normálne diplomatické styky až v roku 1984 (po viac než 120-ročnej pauze)! Ani Benešova exilová vláda nebola v tomto ohľade výnimkou. Spojené štáty ju uznali – nielen oneskorene, ale aj s určitými výhradami – až v roku 1942, dávno po tom, čo ju uznali ostatné spojenecké veľmoci: Veľká Británia, Francúzsko, Sovietsky zväz.

Konštantín Čulen, ktorý vari najlepšie poznal pozadie týchto aktivít, mi pri jednej príležitosti napísal, že podľa jeho mienky vec bola na dobrej ceste a keby v septembri 1939 nebola vypukla II. svetová vojna, je veľmi pravdepodobné, že Amerika by nás bola uznala niekedy v roku 1940.

(Pokračovanie z 1. strany)

Pôjde o kultúrno-eticko-politický prevrat s ďalekosiahlymi dôsledkami pre slovenskú spoločnosť.

Zažili sme v doterajších predvolebných mainstreamových médiách v prezidentskej kampani - nie spor o hodnoty Slovenska, o hodnoty občanov, o reálne vízie budúceho Slovenska a o reálnych spôsoboch, ako skutočne zlepšiť život občanov, ale skôr išlo o všeobecné frázy a prázdne skratkovité slová - zástupné frázy podružného typu. Nehovorilo sa o súboji hodnôt a vízií, o obnove právneho štátu ani nehovoriac. Prezidentskí kandidáti mali vyjadriť svoj jasný postoj k suverenite a bezpečnosti Slovenska a ich občanov. Mediá neprezentovali, aké skutočné hodnoty zdieľali finálni prezidentskí kandidáti. V akej miere sú kompatibilní s hodnotami, ktoré si prajú občania - voliči. Nanajvýš od málo vzdelaných novinárov alebo možno od vzdelaných novinárov, ale len plniacich príkazy svojich šéfov, sa dozvieme, že len liberalizmus rovná sa demokracia a všetko ostatné je len akýsi pochybný a škodlivý antisystém, čo má zničiť našu krehkú demokraciu. Dodajme demokraciu, ktorú na uzde držia oligarchické médiá a oligarchické peniaze, ktoré potrebujú len ohybných a poddajných politikov - i takých budúcich prezidentov. Akoby už nechceli vidieť, čo sa deje v EÚ, v USA a inde. Podľa mainstreamových médií a niektorých medializovaných politológov len liberálna demokracia je jedinou demokraciou. Asi neštudovali históriu. A súčasnosť. V minulosti mnohokrát bývalý antisystém sa stával oficiálnym systémom. Tak, či tak sa doteraz mediálne nepoškvrnený liberalizmus a globalizmus výrazne oslabuje. Nakoniec aj na Slovensku sa novoty zavádzajú pomaly, trvá to dlhšie ako v našom blízkom okolí. Ako sa hovorí všetko je len otázkou času, miery národných obetí a hlavne miery úsilia zodpovedných občanov. Je tu jedno závažné a aktuálne tvrdenie. Dnes liberálna demokracia na Slovensku sa snaží postupne obmedzovať demokratické práva slovenských občanov a to v záujme uchovania mocenského status quo. Na právnom štáte jej nezáleží.

Kto je za tým?

O vedúcej úlohe oligarchie a mafii v štáte a spoločnosti už bolo povedané viac ako dost. Liberalizmus je len jednou z foriem demokracie. Etická demokracia by mohla byť slovenskou i európskou budúcnosťou. Možno niektorí nepostrehli, že tu máme aj konzervativizmus s jeho kresťanskými hodnotami, že tu máme ideu suverenity štátu a národnej emancipácie. Preto antiliberalizmus nie je vždy antidemokratizmom. Ale naopak môže demokraciu rozvíjať v hodnotovú demokraciu, kde demokratické usporiadanie zveľaďuje ľudské a spoločenské hodnoty. Demokracia pokračuje ďalej. Demokracia hodnôt môže sa rozvíjať a pokračovať aj bez liberalizmu v dnešnej pokryteckej podobe. Liberalizmus postupne bude nahradzovať hodnotovejšie a možno konzervatívnejšie formy demokracie. Súčasná liberálna demokracia ako nástroj globalizácie sa stala čoraz viac pokryteckou demokraciou, ktorá paradoxne má mocenské tendencie obmedzovať demokratický vplyv občanov. Vidíme to v EÚ, vidíme to aj na Slovensku. Plášťom tu môže byť rozsiahla ochrana politickej korek-

tnosti. De facto sa už obmedzuje sloboda prejavu občanov a začína éra tzv. nepriamej cenzúry. Zdravý rozum, zdravý názor občana a sloboda prejavu sa vydáva napr. za hoax, fake news a podobne. To reálne zužuje demokraciu a demokratické práva občana. Pod vplyvom mainstreamových médií to súvisí s určitým zatemňovaním prirodzeného rozvoja spoločnosti, nevynímajúc v tom podceňovanie zdravého rozumu a hodnôt občana. Prirodzenosť sa vedome zamieňa s neprirodzenosťou. A mainstreamová neprirodzenosť sa vydáva za vzor správania. Takáto (liberálna) demokracia nie je pre všetkých, ale pre vyvolených. Liberálna demokracia je demokraciou mocných tohto sveta (a mocných na Slovensku), ktorú podporuje tvrdá propaganda, schopná potierať a ničiť iné názory na obsah a fungovanie demokracie.

Snahy o všemocnosť médií preferujúcich reálnu moc ekonomickej oligarchie a menšinových záujmových elít, postupne strácajú občiansku odozvu. Občania stále viac odhaľujú toto pokrytectvo, tohto obsahu quisi demokracie prostredníctvom šírenia poloprávd. Zahmlieva realitu a zjavne jej nezáleží na blahu občana, väčšinovej spoločnosti, národe, štátu a to v mene akýchsi globálnych ideí. A hlavne v záujmu uchovania moci. Dnes si občan a spoločnosť nachádza pravdu aj mimo liberálnych - mainstreamových prostriedkov.

Ak sa vrátíme k prezidentským voľbám, tak musíme analyzovať oligarchické volebné prostredie. Oligarchické štruktúry mali a majú vplyv na politiku cez svoje priame alebo nepriame sponzorstvo politických strán, či dokonca cez priame členstvo niektorých svojich blízkych osôb priamo v stranách koalície, opozície, či niektorých neparlamentných stranách. Vlastní mediá. A vláda mainstreamu je na svete v slovenských podmienkach. Je celkom jasné, že mainstream mal dvoch top kandidátov do prezidentských volieb. Jeden kandidát sa volal Čaputová a druhý kandidát sa volal Šefčovič. Pre mainstream bolo v podstate jedno, kto z nich vyhral. Bolo to mediálne hecované volebné divadlo. Obaja kandidáti mali pomáhať rozkladať Slovensko z vnútra a odovzdávať slovenskú suverenitu. Rovnako by to urobili uvedení finalisti bez mihnutia oka. Prezidentom však mohol byť len jeden z nich. Čaputová mala jednu výhodu, že bola novou tvárou. Akousi tvárou zmeny. Prezidentka Čaputová však nemôže zmeniť oligarchickú spoločnosť, ktorá ju cez noc sama stvorila. Čaputová je akýmsi klonom Kisku, či Kiskom v sukni. Objavila sa na poslednú chvíľu s raketovým mediálnym a volebným štartom, trochu podobne ako Kiska. Vo volebnej kampani netrpela nedostatkom peňazí s nie celkom jasným pôvodom. Mediálna podpora bola enormná. Ak berieme, že mediá vlastní oligarchia, tak nová prezidentka nebude prezidentkou zmeny v dnešnej oligarchii riadenej spoločnosti. Mala ohromnú masmediálnu podporu, vrátane toho verejnoprávneho, na ktorý sa všetci skladáme. Ohľady v RTVS voči

Čaputovej boli vysoké. Podobne ako Kiska, tak Čaputová používa na verejnosti všeobecné a opakujuce frázy (ako z nahratej platne) a nepreukazuje osobitnú intelektuálnu hĺbkú, ani všeobecný rozľad. Je z hľadiska výkonu svojej doterajšej profesie, vrátane otvorenej otázky splnenia podmienok získania advokácie, jej doterajšej príjmovej základne a osobného života - veľkou záhadou. Nehovoriac o zdrojoch financovania, vrátane toho zahraničného, v predvolebnom a vo volebnom období. Sponzori to iste neposielajú len tak. Koľko peňazí a od koho ich získali za posledné roky Čaputovej mimovládky a kde peniaze skončili, to je neznáme. Čaputovej životný príbeh má veľmi veľa bielych miest. Stáva sa pani Záhadnou, pričom investigatívni novinári nedostali pokyn na jej hĺbkové skúmanie. Napriek tomu sa predsa časom dozvieme mnoho zaujímavých vecí. Krátkosť prezidentskej kampane jej milostivo umožnila sa týmto otvoreným otázkam vyhnúť. Zatiaľ. Nie je známe ani jej skutočné vierovyznanie, pokiaľ nejaké má (zen-budhizmus). Asi nebude Orbánovou kamarátkou, lebo ten nie je Sorosov kamarát. Dá sa predpokladať, že pôjde v Kis-

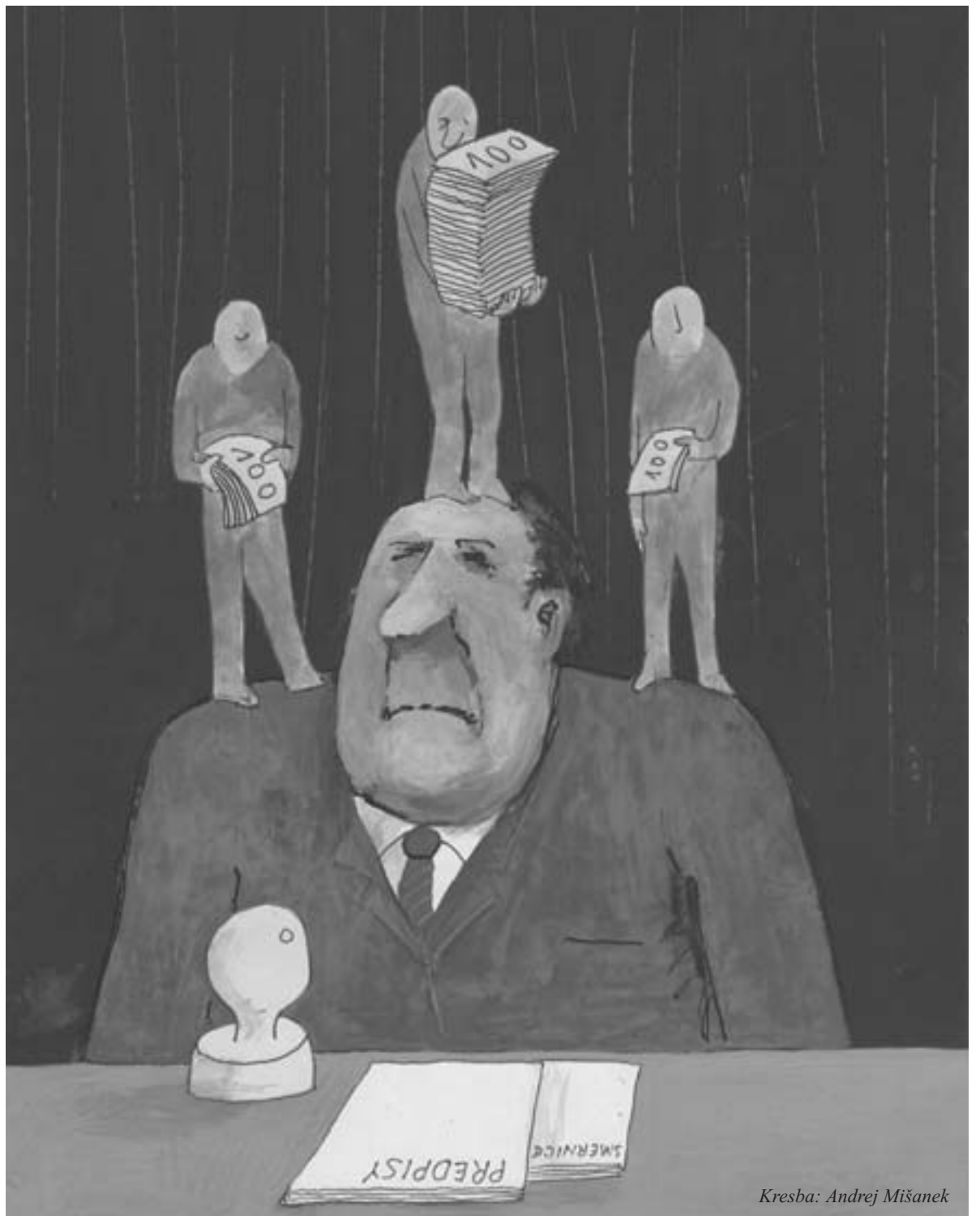
kových stopách a prezidentka zo Slovenska počas svojho volebného obdobia asi nenavštívi ani Washington, Moskvu, či Peking. Možno jej zen-budhizmus pomôže pri návšteve Japonska. Nie je to vôbec isté.

Napriek tomu, že prezident na Slovensku má obmedzenejšie právomoci, jej vplyv sa prejaví pri kreácii ústavného súdu, kde vyberie liberálnych ústavných sudcov na 12-ročné funkčné obdobie, ktorí pomôžu presadzovať vplyvy LGBTI komunity a zo suverenity postupne umožnia spraviť trhací kalendár. Ani Istanbulský dohovor, ktorý je prezidentskou zmluvou nebude celkom bez do-datočného vplyvu liberálnej prezidentky a to napriek jasnému uzneseniu NR SR. Budú to všetko dôsledky voľby ultraliberálnej prezidentky. To nech si uvedomia „kresťanskí“ politici, čo tento stav priamo alebo nepriamo umožnili. Jej prezidentský vplyv dramaticky narastie hlavne po parlamentných voľbách (po marci 2020), kde sa predpokladá ťažšie zostavovanie stabilnej vládnej koalície. Prezidentka môže pri zostavovaní vlády v podstate poveriť takmer ľubovoľného politika. Navyše v prípade potreby môže držať úradnícku vládu. Prezi-

dentka bude podporovať oslabovanie slovenskej suverenity cez eurofederalizačné projekty. Migrácia bude mať novú zelenú. Ako ortodoxná liberálka bude nová prezidentka oslabovať ochranu tradičnej rodiny a prirodzených hodnôt. Zástancovia LGBTI sa môžu iste tešiť. A len tak na okraj počas volebného večera, kde bolo jasné jej volebne prezidentské víťazstvo, tak Čaputová len prečítala od slova do slova v TV priamom prenose vopred napísané vyhlásenie. Nie príliš to svedčilo o jej kompetentnosti a ešte menej o spontánnosti, či úprimnosti. Skôr o tom, že pre jej prezidentské kroky budú rozhodujúci jej oficiálni a hlavne jej neoficiálni poradcovia. Bez ktorých neurobí ani krok. Šimečkovci a im podobní sú už pripravení. Zaveje nový vietor ostrého liberalizmu.

Rozkol v spoločnosti sa výrazne prehĺbi a je reálne nebezpečenstvo pokračovacieho oslabovania ochrany kultúrno-eticko-kresťanských hodnôt na Slovensku. Ohrozenie slovenskej suverenity sa radikálne posunie ďalej.

Ešte jeden zahraničný postreh. Podľa Inštitútu Václava Klauza bol úplne neznámej Čaputovej vys-

Kresba: Andrej Mišanek

tavený prezidentský bianco šek. Uvádzajú: „Zdravý rozum človeka hovorí, že funkciou hlavy štátu mala by kariéra politika končiť, a nie začínať... Do funkcie prvého občana by mal byť kandidát kvalifikovaný svojim doterajším životom a zásluhám o štát a národ, nie byť ako „no-name“ vytiahnutý z klobúka. Najhoršie je, že ani poriadne nepoznáme pozadie celého projektu Čaputová. Kto za ním stojí, kto to platí, čo za to chce?“ Je to veľmi výstižné. Niet k tomu čo dodať. Na Slovensku sme zaviedli prezidentský volebný experiment s novou experimentálnou prezidentkou s menom Čaputová.

Aktuálne dodajme, že o prípadnej legálnosti prezidentských volieb môže rozhodovať len Ústavný súd SR a to na základe existujúcich podnetov. O zložení takéhoto súdu bude však rozhodovať prezidentka Čaputová. Výsledok z ÚS SR nemôže ani náhodou dopadnúť proti záujmom jej personálnej tvorkyne. Druhou otázkou je splnenie podmienok podmienajúcich legitímnosť prezidentských volieb. Nezodpovedanou otázkou je dodržanie zákonných volebných podmienok a podmienok rovnosti kandidátov. Je to dnes otvorenou otázkou. Nerovnosť podmienok, vrátane nerovnosti možnosti podmienok slobody prejavu prezidentských kandidátov a nízka volebná účasť voličov v prezidentských voľbách objektívne znižuje legitimitu zvolenej prezidentky.

Musíme vychádzať z toho, že po 30 rokoch od nežnej revolúcie bola táto revolúcia doslova a postupne ukradnutá oligarchiou, mafiami a neschopnými politickými elitami. Aby sme to upresnili. Doterajšie politické elity boli vždy schopné hlavne pomôcť sebe, ale neboli schopné (ochotné) bojovať za verejný záujem slovenských občanov. Vyhovuje im partokracia a nevyhovuje im väčšinový volebný systém, kde každý poslanec by bol zvolený voličmi svojho volebného obvodu, ktorému by skladal účty. Doteraz poslanec skladá účty len svojmu predsedovi strany a strana stanovuje celoslovenskú kandidátku, kde zistíme, že po niektorých regiónoch nieto stopy. Sú tam v značnej miere Bratislavčania. Či už s trvalým alebo prechodným pobytom alebo len s bratislavským bytom.

Ale vráťme sa do roku 1989, kedy bola vedúca úloha KSČ v štáte a spoločnosti vyškrtnutá zo socialistickej ústavy. Nakoniec máme tento rok okružle výročiu. Moc dôvodov na oslavu nebude. Už síce neplatí jedna socialistickou ústavou garantovaná vedúca úloha KSČ, ale nahradila ju nová ústavne negarantovaná, ale v praxi skutočná a to vedúca úloha oligarchie a mafii v štáte a spoločnosti. To je podstata pojmu ukradnutá revolúcia riešiacia aj otázku kto ju občanom ukradol. Veď nebyť toho, že nejaká celebrita či mafiant zasiahol do záujmov supervelmoci (resp. jej firmy), tak by sme asi stále nevedeli o účastníkoch Kuciakovej vraždy. Nová totalita sa dnes po 30 rokoch plazivým spôsobom znovu vracia prostredníctvom nových spôsobov moci, ktorá chce ovládnuť slovenskú spoločnosť, vrátane toho, že chce obmedziť slovenskosť a obsahovo postupne odstraňovať prirodzené ľudské hodnoty a pokladať suverenitu za nebezpečnú zbytočnosť.

Ako môžeme na to účinne reagovať?

Musíme sa spájať v odhodlaní zmeny k lepšiemu. Vyberať toho najlepšiemu mimo mainstreamu.

Zjednodušene povedané zaujímať sa o také osoby, komu povedia mainstreamové médiá, že je nesytemový politik. To je dobrá vizitka politika.

Zastavme sa pri bývalej top strane kresťanskej demokracie – KDH. Voliči KDH a im podobných strán a stráničiek boli pod nepriateľným tlakom svojich vedení viac menej podporovať ortodoxnú liberálku Čaputovú, a to napriek jej verejnej podpore adopcie detí zo strany homosexuálnych párov. Takýto prístup bude znamenať ideový a personálny rozklad KDH a jej postupnej straty reálnej šance dostať sa do NR SR. Vzniká dilemma relatívne liberálneho predsedu KDH a konzervatívnej voličskej základne. Štiepenie už začalo a bude pokračovať. Úsmevne pôsobia snahy zachovať si akú takú tvár - akože voľbou prezidentského kandidáta Mikloška. To akoby predseda KDH a jeho (možno dnes opoziční) spoločníci vyzvali svojich priaznivcov, aby sa odovzdávali volebné hlasy do volebného koša. Mikloško bol liberálny kandidát v konzervatívnom prestrojení. Treba dodať, že odovzdané hlasy pre tohto kandidáta mali de facto pomôcť liberálke Čaputovej, nakoľko odčerpávali (takpovediac hádzali do koša) konzervatívne voličské hlasy a to v neprospech skutočne konzervatívnych kandidátov. SNS bola v prezidentských voľbách absolútne ticho. Zdá sa, že takáto neaktivita jej veľmi nepomôže a postupný zostup preferencií znamená ohrozenie jej miesta v budúcom parlamente. Konzervatívne a trocha liberálne OEANO vyjadrilo otvorenú podporu ortodoxnej liberálke Čaputovej. Navyše sa jej predseda pred televíznymi divákmi rozhodol, že odteraz bude protiamerický a bude pre hlbšiu integráciu EÚ, teda podobne ako to roky hovoril prezidentský kandidát SmeruSD Šefčovič a čo naznačovala zvolená prezidentka kandidátka Čaputová s podporou eurorealistického (možno pre niekoho dokonca euroskeptického) Sulíka. Zdá sa, že OEANU hrozí nielen odliv poslancov, ale tiež voličov. V súčasnosti bude rozhodujúca povolebná (po prezidentských voľbách) a zároveň predvolebná (hlavne pred budúcimi parlamentnými voľbami) mobilizácia konzervatívnych občanov, stúpencov konzervatívnych, všeobecných kresťanských hodnôt, konzervatívnych a národných strán a hnutí, organizácií na podporu rodín a za zdravý vývoj našich detí, organizácií za rozvoj kultúry a budúcnosti Slovenska, (možno i odvážlivcov z cirkví), v prospech skutočných konzervatívnych, národných a kresťanských strán a politikov. Budúcu suverenitu štátu, slobodný rozvoj slovenského národa a rozšírenie demokratických práv občanov ovplyvnia výsledky súčasných prezidentských volieb. V prípade mainstreamovej liberálnej prezidentky sa nad prezidentským palácikom asi nielen symbolicky stretne s dúhovou vlajkou, s veľkou vlajkou EÚ a kdesi na okraji s vlajčkou krajiny (nie štátu) s názvom Slovensko. Novopečená prezidentka veľavravne s obľubou používa slovo krajina a nepoužíva slovo štát. Má to svoju vypovedaciu hodnotu na poznanie dnes ešte celkom neznámych súvislostí. Je na nás a našej zodpovednosti k nám a našim potomkom, aby sme na to všetko aktívne reagovali. Nakoniec rozhodne mobilizácia voličov v budúcich parlamentných voľbách, pokiaľ budú mať možnosť

voliť dôveryhodný politický subjekt. Hlavne voličom, ktorým je drahé zachovanie slovenskej suverenity. To je podstatné, bez ohľadu na rozdielne politické, či ideolo-gicko-náboženské presvedčenie. Bez ohľadu na to, kto je veriaci alebo neveriaci. Je rozhodujúce to, čo nás spája. A to sú spoločné a prirodzené ľudské, rodinné a národné hodnoty. Národní voliči dnešného SmeruSD, SNS, ĽSNS, ale tiež dnešného KDH, OEANO, Sme Rodina mali by vo verejnom slovenskom záujme odovzdať v budúcich parlamentných voľbách hlas národným kandidátom.

Je čo naprávať. Vidieť, že nebohý kardinál Korec a jeho statočnosť a rozhlad zúfalo Slovensku chýbajú.

Nechceme, aby budúci výsledok parlamentných volieb opäť stvorili médiá v rukách oligarchie. Demokracia musí slúžiť slovenskému národu a priamo občanom. Chceme trojdelbu moci postavenú na skutočných hodnotách a na zachovaní suverenity Slovenskej republiky. Demokracia nemôže len zastierať skutočných držiteľov oligarchickej moci. Nechceme sa v budúcnosti na Slovensku prebudiť v globalizovanej a federalizovanej EÚ, kde veľké štáty Slovensko vždy prehlasujú a nebude sa rozhodovať na Slovensku, ale v Bruseli, či inde v zahraničí. A hlavne chceme, aby deti vždy patrili len do prirodzených rodín. To by mal byť neprekročiteľný imperatív. To je náš spoločný zdvihnutý prst aj politikom a stranám, ktoré v prezidentských voľbách v podstate vedome, či nevedome zradili vlasteneckých a kresťanských občanov. Nedopustíme, aby v parlamentných voľbách – v marci 2020 zradili druhýkrát. Mediálne ovplyvňovanie sa preklapilo až do mediálneho zastrašovania, čo dlhodobo pokračuje. Ak to aktívne nezmeníme, tak len zostane obligátne – Bože ochraňuj Slovensko. Je len na nás, aby sme nerezignovali, ale hľadali nové zodpovedné osobnosti, ktoré by verejnosť zaujali a presadili sa v budúcich parlamentných voľbách. Ak budúce parlamentné voľby napodobnia výsledky dnešných prezidentských volieb, tak môžeme byť svedkami skutočného – dokonaného kultúrno-eticko-politického prevratu na Slovensku. Nechceme, aby sa Slovensko stalo liberálnou (čiernou) dierou vo V4. Nízka účasť vo voľbách a dosiaľ nie celkom vysvetlené záhadnosti okolo novozvolenej liberálnej prezidentky a jej kampane - znižujú jej legitímnosť.

A ešte jeden dovetok k prebiehajúcemu kultúrno-eticko-politického prevratu. Nie je to len nejaký teoretický problém. Už známe „likvidačné“ vyhlásenie študenta z gymnázia C. S. Lewisa na sociálnych sieťach, svedčiace, že vymývanie mozgov, sociálne inžinierstvo pri tvorbe tzv. „nových Európanov“ na tzv. elitných školách a doslova zastrašovanie (nielen) národnej mládeže, intenzívne pokračuje. Je na nás, či zostaneme len ako trpný objekt takýchto procesov, alebo sa aktívne a organizovane postavíme proti takýmto procesom. Snáď ešte nie sme ohrozený druh. Od existujúcej vládnej moci nečakajme žiadnu pomoc a podporu. Naopak. O to skôr sa musíme aktívne a spoločne zomknúť a zvrátiť takéto postupy. Bez občianskej mobilizácie a politickej reorganizácie to nepôjde...

Po ukradnutej revolúcii z roku 1989 reálne hrozí po 30 rokoch ukradnutie národného štátu.

BRUNO ČANÁDY

Problém menšieho či väčšieho zla ako kríza spoločnosti

V každodennosti nášho rodinného života alebo práce, alebo v živote rozličných spoločenstiev, v náboženskom živote, kultúre môžeme pozorovať, že existuje povedomie o pravde. Známy salezian prof. A. Hlinka v jednom zo svojich príhovorov pod názvom Slovo do týždňa, píše, že keby človek nebol schopný pravdy, tak by nikto z nás nevedel, o čom je reč, keď sa povie, toto je pravda. Ba ani toto slovo by sme nepoznali. Ďalej píše, že ponecháme na akademickú diskusiu, čo je pravda, akademickým kruhom, napríklad filozofom. Veď je to minimálne 4000 ročná téma. Píše, že všetkým ostatným postачi bezprostredná skúsenosť možnosti poznať, osvojiť si pravdu, zažiť jej požehnanie, obetovať sa za pravdu. Vydať svedectvo tomu, kto povedal... “na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde“.

Z Evanjelia môžeme vypozaorovať, že to bol minimálne Pilát, ktorý chcel Pána Ježiša zachrániť menším zlom. Nechať ho zbičovať a poslať preč. Ale Kristus s Pilátom nevyjednával. Menšie zlo vyvoláva sebaklam, že je vlastne prejavom dobra. Dotyčný si povie, mohol som byť aj horší.

Počul som rozprávať tých, čo v bývalom režime striehli na iných, ktorí chodili do kostolov. Že oni klamali komunistickú stranu. Ako menšie zlo. Ale o jednom z nich som sa dozvedel, že vlastnú príbuznú bol ochotný udať a musel ju varovať iný člen strany. Menšie zlo je popieranie pravdy. Iné pokušenie bolo podsunuté Kristovi otázku, či treba platiť cisárovi daň. Ale ani tu sa im ho nepodarilo nachytať na „menšie" zlo. Odpoveď bola jasná.

Povieme si, je pravda, že dieťa potrebuje obidvoch rodičov. Je pravda, že sú muži a ženy. Je pravda, že robotník je hoden svojej mzdy. Je pravda, že prácu potrebujeme, aby sme sa mohli užiť. Je pravda, že každý z nás potrebuje dôvernú, intimnú, nebyť iba vecou medzi inými vecami. Je pravdou, že národ potrebuje štát. Je pravdou, že národ musí bojovať proti zlám individualizmu, ktorý zrušil vzťah medzi slobodou a zodpovednosťou a proti zlám kolektivismu, ktorý neumožňuje osobnú zodpovednosť. Tak nejak to formoval sv. Ján Pavol II. A mnoho iných právd. V súčasnosti je spoločnosť v kríze, preto pozorujeme, že tieto každodenné pravdy prestávajú chrániť. Sú sústavne narúšané. Ak sa tak deje, mali by nastúpiť postoje nesúhlasu. Nie iba tých, ktorí boli vylúčení z pravdy, napríklad tým, že im nevyplatili mzdu alebo ich vyhodili z práce, alebo ich poškodili pre ich kresťanské postoje. Ale postoj vyjadrený autoritami, napríklad verejnými činiteľmi, mravnou tlačou, ktorá chce byť závislá od etiky. Cirkvou, umením, vedou, ale hlavne by sa mal aktualizovať konsenzus celej spoločnosti, spoločnosti ktorá by mala dať na-

javo, že sa v zásadne porušilo to, na čom je konsenzus. Konsenzus o tom, čo vieme v kultúre onačiť v najvšeobecnejšej miere, čo je pravda. Tu majú veľkú rezervu Katolícke noviny. Ale toto na Slovensku chýba od roku 1989. Všetky negatívne javy, najmä politiku a etiku obchádzajúca tlač, zdôvodňovali dočasnosť týchto negatívnych javov. Že toto musí byť, aby zajtra bol raj na zemi. A to bolo zle. A tak sa zabudlo na pravdu. Jej zrozumiteľnú každodennú podobu. Ktokoľvek z nej mohol byť vylúčený. A nespočetné zástupy ľudí z nej boli vylúčení. Preto tá frustrácia v spoločnosti. A túžba ísť za pohladením na koniec sveta. A tak prichádzajú falošní proroci, aj v podobe kandidátov do dôležitých civilizačných pozícií spoločnosti, podchytiť túto frustráciu a zdeformujú oprávnené potreby ľudí a zabudujú ich nanovo do svojich bludných programov. Potom sme svedkami, že kresťania, ktorí si hovoria „demokrati“, volia týchto ľudí, ktorí majú evidentne iný svetonázor ako oni. A do toho rozviklaného stavu okolo pravdy, prichádza diktatúra relativizmu, ktorá tvrdí, že nie je pravda, že je muž a žena, že nie je pravda, že dieťa potrebuje obidvoch rodičov. Ak hocikto volí niekoho, o ktorého názore vie, že nie je správny, tak dotyčný popiera pravdu. To nie je o menšom zle, ale o rezignácii na pravdu. Ak sa definuje pre kresťanskú časť spoločnosti, v danej historickej chvíli, ako hlavný problém odmietnutie rodovej ideológie ale podporí sa pritom vo voľbách kandidát ktorý je za fenomény rodovej ideológie, to je to čo sa označuje ísť proti poznanej pravde. Nie je to hriech proti duchu svätému? Určite je to znak krízy kresťanskej osobnosti. Dokonca funkcionári KDH v jednom meste povzbudzovali voliť kandidáta s opačným svetonázorom. Prítom v tom historickom momente sa mala podporiť pravda ktorá pre aktuálne podmienky bola vyjadrená. Pravda to neznamená, že v budúcnosti nebude treba hľadať konsenzus v iných témach, ktoré určite prídu. a znova to bude o pravde. Konsenzus sa v spoločnosti môže tvoriť, píš v jednej štúdii dvaja poľský ekonómia, F. Piontek a B. Pionteková, ťažko, ale ma by mať strážcov. Kedy si to bola v spoločnosti vrstva, ktorej sa hovorilo "inteligencia". Taký bol A. Hlinka, Štúrovci, či Štefánik, alebo aj iní. Táto vrstva bola rozbitá. Emigráciami 1945, 1948, po roku 1968, diktatúrou relativizmu po roku 1989. Ale stále sa chce reaktivizovať. Snažme sa zapojiť, každý na svojom mieste. Bráňme pred politické oblasti života, ako rodinu, formy kultúry, kresťanstvo všade tam, kde ho chce pohltiť zlá politika ktorá narúša na kresťanstve založený konsenzus všeobecného povedomia čo je pravda.

STANISLAV HVOZDÍK

V slovenskej historiografii je mnoho neprebádaných období, miest, udalostí a osobností. Jednak preto, lebo slovenské dejepisectvo stále nemá na to-ktoré obdobie svojich odborníkov, jednak preto, lebo slovenským historikom stále chýba profesionálna odvaha intelektuála, zvyčajne však preto, lebo Slovákom aj na počiatku 21. storočia stále chýba integrálny pohľad na ich národné dejiny. Na rozdiel od iných národov, nezáleží, či sú to naši najbližší susedia Maďari, Česi, Poliaci, alebo iní Európania, malí či veľkí, Íri, Fíni, Albánci, Valóni, Švajčiari, Katalánci, Litovci, Taliani, Francúzi, Rusi, Nemci, Španieli, Slováci nemajú ucelený pohľad na svoju národnú minulosť. Chýba im nielen zásadná historiografická reflexia a syntéza dejín historicko-filozofického a historicko-politického myslenia, vrátane zásadnej revízie periodizácie a interpretácie celkového historického naratívu, ale aj spracovania kľúčových etáp našich dejín.

Pred rokom 1989 slovenských historikov v ich bádani obmedzovala ľudová demokracia a jej mocenský aparát.

Avšak ani v nových politických pomeroch – tridsať rokov po „nežnej revolúcii“ a viac ako štvrtstoročie po obnovení štátnej samostatnosti Slovenska nejestuje nijaká ucelená monografia, čo by komplexne sine iratstudio mapovala fenomén slovenského politického exilu. Jestvuje síce niekoľko čiastkových prác vydaných tlačou, tie však nemožno nezaraďiť medzi účelové publikácie. Pritom fenomén emigrácie najskôr z náboženských a hospodárskych a neskôr aj z politických dôvodov je imanentným prvkom dejín Slovákov i Slovenska a je konštantne prítomný aj v slovenskej súčasnosti. Táto nelichotivá, smutná až bolestná konštatácia platí nielen o slovenskej historiografii, ale o všetkých spoločenskovedných disciplínach. Tento neblahý stav súvisí s interpretáciou súčasných slovenských dejín, v ktorej neprestávajú prevládať staronové politicko-mocenské meradlá a ideologizujúce miery posudzovania minulosti, a nie waswirklichgeschehenist, čo sa skutočne stalo. Mienkotvorné intelektuálne elity slovenskej spoločnosti, nezáleží či politické, hospodárske alebo náboženské, sa len pomaly, neochotne, neohrabane a nie bez ťažkostí vymaňujú spod závislosti názorov a ideí prispôbených záujmom mocných, ovládajúcich náš životný priestor pod kpenkom liberálnej demokracie. Nie je to však akýsi výhradný fenomén slovenských historikov alebo pestovateľov spoločenskovedných disciplín, ale obraz súčasnej slovenskej spoločnosti, ktorá stále nie je schopná dívať sa na svet očami vlastných hodnôt, záujmov a potrieb, vychádzajúcich z jej milénamých koreňov.

Zápas slovenského politického exilu je integrálnou súčasťou zápasov slovenského národa za slobodu, demokraciu a štátnu samostatnosť a je mravnou povinnosťou celej slovenskej spoločnosti túto skutočnosť nielen vziať na vedomie, ale venovať tomuto zápasu primeranú pozornosť, skúmať ho a zachovať jeho pamiatku pre budúce generácie, pretože napriek nepriazni mocných tohto sveta slovenskí emigranti, tak vystaňovalci z ekonomických príčin, ako aj politickí vyhnanci a beženci „per causeideologiche“, ideologickí utečenci, vykonali úctyhodné dielo, ktoré zostalo úmyselne nedocenené, upadlo do zabudnutia a už ho nik nevzkriesi. Nepodarí sa to ani agentom NAKA, ktorí ju na objednávku kúpnopredajných politických elít účelovo používajú.

Dejiny slovenskej emigrácie sú síce integrálnou súčasťou slovenských dejín, ale v slovenskej spoločnosti absentuje systematický záujem, opakujem systematický záujem o ich mapovanie, o štúdium a o interpretáciu prínosu slovenskej diaspóry pre súčasnosť Slovenska.

Inštitucionálny nezájum o slovenský exil potvrdzuje aj táto dnešná konferencia. Muselo prejsť desať rokov od smrti Pavla Hnilicu, aby si Slovensko ako-tak vôbec spomenulo na biskupa, ktorý v ideovom zápase s prizrakom komunizmu zohrával kľúčovú úlohu na medzinárodnej úrovni a prispel k tomu, že totalitný komunistický režim sa ocitol v prepadlisku dejín. A čo

povedať o iných osobnostiach slovenského exilu? Po roku 1945, po roku 1948, po roku 1968 odišli do dobrovoľného vyhnanstva tisíce Slovincov a Slovákov, z ktorých nejeden v dejinách našej kultúry, vedy, práva, politiky či hospodárstva vyoral takú hlbokú brázd, že bez nich si súčasnosť nášho národného spoločenstva neviem osobne predstaviť, a viem že nie som sám. Ak ponecháme bokom politikov ako prvý slovenský minister zahraničných vecí Ferdinand Ďurčanský (1906 – 1974), prvý slovenský vyslanec pri Svätej stolici Karol Sidor (1901 – 1953) alebo predseda Slovenskej národnej rady Jozef Lettrich (1905 – 1969), osobnosti ako správca Matice slovenskej Jozef Cíger – Hronský

JOZEF M. RYDLO

Pavol Hnilica a slovenský exil

Otec biskup Pavol Hnilica a kardinál J. Ch. Korec s Matkou Terezou

(1896 – 1960), básnik Rudolf Dilong (1905 – 1986), básnik Andrej Žarnov (1903 – 1982), novinár Konštantín Čulen (1904 – 1964), spisovateľ Mikuláš Šprinc (1914 – 1986), umenovedec Jozef G. Cincík (1909 – 1992), jazykovedec Henrich Bartek (1907 – 1986), literárny kritik Ernest Žatko (1907 – 1991), filozof Štefan Polakovič (1912 – 1999), básnik Karol Strmeň (1921 – 1994), publicista Ján Okál (1915 – 1990), sochár Friso Motoška (1891 – 1956), predseda Svetového kongresu Slovincov Štefan Boleslav Roman (1921 – 1988), prvý volený rektor Slovenskej vysokej školy technickej Anton Bugan (1906 – 1993), národohospodár Eugen Löbl (1907 – 1987), právnik František Braxator (1920 – 1992), historik František Vnuk (*1926), kňazi: Anton Botek (1911 – 1922), Štefan Náhalica (1916 – 1975), Jozef Tomko (*1924), Michal Lacko (1920 – 1982), Félix Litva (1919 – 2006), Ľudvík Macák (1921 – 1994), Dominik Hrušovský (1926 – 2016), Štefan Vrabec (1925 – 2017), Jozef Zlatňanský (1927 – 2017), Gorazd Zvonický (1913 – 1995),

Milan Ďurica (*1925), Rudolf Blatnický (1928 – 2015), Klement Poláček (1929 – 2017), Viliam Pavlovský (1911 – 1984), Stanislav Polčín (1921 – 1976), Štefan Senčík (1920 – 2001), Vojtech Bucko (1911 – 1993) a početní ďalší, všetci títo exulanti

dobrovoľnom vyhnanstve počas dlhých rokov ovplyvňovali slovenskú diasporu, formovali jej postoje a udržovali v nej lásku k pokorenej slovenskej vlasti, dúchali do pahrieb a udržovali v nej túžbu po slobode, demokracii a štátnej samostatnosti.

V tejto plejáde slovenských exulantov vyniká osobnosť člena Spoločnosti Ježišovej Pavla Hnilicu (1921 – 2006), kňaza v plnosti kňazskej moci, biskupa, rodáka z Uhatína.

O tom, ako Pavol Hnilica utekal a dostal sa do exilu píše neobjasný slovenský kňaz so „železnými nervami a citlivým slovenským srdcom“ František Reves (1911 – 1997), ktorý bol kľúčovou postavou pri organizovaní ilegálnych pre-

Po zdarnom úteku cez železnú oponu do Rakúska sa Pavol Hnilica po príchode do Viedne odoberá do Innsbrucku. Z Tyrolska sa snaží dostať sa čo najskôr do Ríma, čo sa mu nezdarí len tak ľahko, pretože musí jednak rešpektovať železnú regulu Spoločnosti Ježišovej, jednak prekonávať určitú nedôveru Rímskej kúrie, v ktorej práve v tom období doznieva pontifikát pápeža Pia XII., na obzore sa vynára pontifikát pápeža Jána XXIII., 2. vatikánsky koncil a pontifikát pápeža Pavla VI. V dejinách Katolíckej cirkvi dochádza k obrovským zmenám kľúčového významu. Pavol Hnilica však nelení, dopĺňa si teologické vzdelanie i rehoľnú formáciu, rozširuje si svoje jazykové znalosti a inten-

po vietnamsky, v jazyku hindi, v jazyku malajalam. Podpisal ju pseudonymom A. Michel a dnes ju nájdeme len ťažko, nenachádza sa ani v tých bibliotékach, v ktorých by to historik, politológ, religionista či bibliograf očakával. Ako antiklimax spomeňme, že tento elaborát Pavla Hnilicu nevyšiel ani v slovenskom samizdate, pozornosť mu nevenovali ani slovenskí disidenti, ani česko-slovenskí politrukovia, ba ani len ešebáci, po slovensky vyšiel až v roku 2006 a neviem o tom, že by tomuto prekladu niekto venoval čo i len formálnu pozornosť.

Téma „Pavol Hnilica a slovenský exil“ je prirodzišla na to, aby sa dala vtisnúť do jedného príspevku. Schematicky sa dá povedať, že možno o nej hovoriť vlastne až dňom 18. júna 1964, kedy oficiálny denník Svätej stolice l'Osservatore Romano vo svojej pravidelnej rubrike „Nostre informazioni“ uverejnil informáciu, že pápež Pavol VI. na audiencii prijal „Msgr. Pavla Hnilicu SJ, ktorý bol 13. mája 1964 vymenovaný za titulárneho biskupa rusadského“. Týmto lakonickým oznamom sa ukončila ďalšia etapa života tohto jezuitského rehoľníka, vlastne nie etapa, ale odysea, pretože činovníkom Rímskej kúrie trvalo trinásť rokov kým nielen de facto, ale aj de iure, uznali jeho biskupskú konsekráciu, ktorú mu 2. januára 1951 v Rožňave udelil tamojší apoštolský administrátor biskup Róbert Pobožný (1980 – 1972).

„Správa sa rozšírila po celom svete s rýchlosťou blesku a spôsobila veľkú radosť medzi Slovincmi“ čítame v biskupovom životopise, ktorý napísali jeho brat Ján a historik František Vnuk. „Rímski Slováci usporiadali hneď v nedeľu 21. júna na počesť nového biskupa v Slovenskom ústave svätých Cyrila a Metoda aj milú domácu slávnosť. Bola to dvojnásobne historická udalosť: prvá verejná slávnosť v novootvorenom ústave a prvýkrát, čo slovenská emigrácia dostala svojho biskupa. Msgr. Andrej Gregor Grutka bol síce biskupom slovenského pôvodu, ale bol sídelným biskupom novozriadenej diecézy Gary v severoamerickom štáte Indiana. Radosť slovenskej emigrácie bola i jeho radosťou a pri tejto príležitosti aj Pavol Hnilica, akoby bol odložil svoju typickú skromnosť a s nadšením hovoril:

„Všetky slovenské noviny v slobodnom svete zaznamenali s veľkou radosťou a uspokojením, keď Svätá stolica uverejnila správu, že som biskupom. Vyslovili vďaka Svätému Otcovi, že Slováci majú ďalšieho nástupcu apoštolov. Dostal som tisícky telegramov a listov a v nich sa ozývala úprimná radosť Slovincov a Slovinciek nad tým, že majú krajana biskupa, ktorý býva v Ríme, v stredu kresťanstva. Tieto listy boli výrazom živej viery ako aj správneho chápania poslaania, akého sa mi dostalo.“

Ak o aktivitách Pavla Hnilicu do tých čias vedeli prakticky len jeho najbližší rehoľní spolubratia zo Spoločnosti Ježišovej, on od svojej biskupskej konsekrácie vždy považoval za svoje prvoradé poslanie, za svoju prioritu, pomáhať prenasledovanej Cirkvi v komunistických krajinách a predovšetkým v jeho ťažko skúšanvej rodnej vlasti, na Slovensku, ktoré mocenskými hrami veľmoci stratilo nielen svoju slobodu a politickú individualitu, ale aj štátnu samostatnosť. Slováci prestali existovať, pretože národy, ktoré nemajú vlastný štát, medzinárodne neexistujú. Aj po rokoch vždy opakoval slov svojho svätiteľa: „Tvoja diecéza sa bude rozprestierať od Berlína cez Moskvu až po Peking.“ Tak ako nie je primerane zachytená jeho kapilárna činnosť pred 13-tým májom 1964, nie je dostatočne znápaná ani jeho širokospektrálna činnosť po tomto dátume.

Pred týmto dátumom mám na mysli jednak prípravu spomínanej dokumentácie o „náboženských problémoch v krajine ovládanej komunistami“, teda o položení veriacich katolíkov v komunistickom štáte, jednak jeho spoluprácu s osobnosťami ako boli P. Riccardo Lombardi SJ (1908 – 1979) a Chiara Lubichová (1920 – 2008). O prínose Pavla Hnilicu pre hnutie Mondigliore [Za lepší svet] nevieme prakticky nič, pretože po smrti pápeža Pia XII.

zívne pracuje na dokumentácii o „náboženských problémoch v krajine ovládanej komunistami“, ktorá mu napokon otvára dvere aj tam, kde ich mal do tých čias zatvorené. V polovicike päťdesiatych rokov minulého storočia výsledok tohto jehodokumentačného úsilia napokon uzrelo tlačiarenské čerň. Elaborát vychádza z bezpečnostných dôvodov síce takmer ako samizdat: je určený len pre súkromnú potrebu a iba užšiemu okruhu čitateľov. A to aj napriek tomu, že viacerí ľudia zdôrazňovali, že ide o publikáciu veľkého všeobecného záujmu.

Pavol Hnilica svoj elaborát členil takto: I. Boj komunizmu proti náboženstvu a proti Cirkvi II. Problémy, ktorým musí čeliť Cirkev v komunistickom režime III. „Prevýchova“ v komunistických krajinách IV. Ako komunisti rozložili jedotu nášho duchovenstva V. Spytovanie svedomia VI. Umlčaná Cirkev zoči-voči komunistickému nebezpečenstvu VII. Cirkev v slobodnom svete v konfrontácii s komunizmom.

Hnilicova rozprava Náboženské problémy v krajine ovládanej komunistami vyšla vtedy v trinástich vydaniach: po francúzsky, po taliansky, po nemecky, po anglicky, po španielsky, po portugalsky,

Andrej Zubov: DEJINY RUSKA

V minulom čísle zaúradoval škriatok a z textu vypadla záverečná časť. Čitateľom aj autorovi sa ospraveľňujeme.

STALINOVA SMRŤ

Podľa vydaných prameňov v noci z 28. februára na 1. marca na Stalinovej chate v Kunceve za Moskvou popíjali s „Generalissimom“ Malenkov, Beria, Bugarin a Chruščov. Tá nočná „pohľanka“ starému Stalinovi bola osudnou. Večer 1. marca sa Stalin po odchode hostí zavrel do svojich komnát. Nik ho nemal vyrušovať. Chcel si odpočinúť, lebo vodka tiekla „potokom“. Neskoro v noci osobná vybraná ochranka sa nemohla dovoliť veľkého Stalina a po konzultácii s Beriom vylomila dvere. „Vodca národov“ ležal vedľa váľandy na dlážke. Bol po porážke, lebo nemohol hovoriť a nemohol sa ani pohnúť. Musel už niekoľko hodín ležať v bezvedomí.

V noci z 1. na 2. marca prišli na chatu Chruščov, Bulganin, Beria i Malenkov a prikázali ochranke, aby súdruha Stalina „nevyrušovali“. Lekárov pozvali až ráno 2. marca. Konštatovali výron krvi do mozgu. Títo Stalinovi „poskokovia“ hneď sa začali zaoberať delením moci. Beria s Malenkom dohodli rozdelenie štátnych funkcií. Večer 5. marca Beria navrhol Malenkovi za „šéfa“ krajiny. A Malenkov navrhol Beriu za svojho zástupcu a ministra vnútra. S ostatnými členmi vytvorili „Užšie predsedníctvo“. Stalin zomrel 5. marca večer 10 minút pred desiatou hodinou. Jeho rakva bola vystavená v sieni Domu odborov, aby si ho mohli občania uctiť. V sibírskech táboroch väzni od radosti nad smrťou tyrana vyhadzovali do vzduchu čapice a kričali: „sloboda“. Nabalzamované telo uložili vedľa Lenina v mauzóleu.

Beria ako šéf bezpečnosti všade mal

prístup. Poznal aj okruh Stalinových lekárov. Sám sa cítil ohrozený na živote a „nečudo“, že sa Beria 1. mája 1953 na tribúne mauzólea prihovril do ucha Molotovovi, ktorého mal Stalin tiež už „na muške“. „Zlikvidoval som ho.“ Podozrenie bolo už vo „vzduchu“.

Sme radi, že tyran Sovietskeho zväzu zlikvidovala Stalinova bezpečnostná ruka. Tá mala na svedomí popravu miliónov občanov od hranice Poľska až po Tichý oceán. Beriu zlikvidovali zastrelením členovia „Užšieho výboru“ s pomocou generála Žukova a generála Moskalenka, šéfa Moskovského vojenského okruhu.

A občania židovského pôvodu si vydýchli. Začali sa domáhať emigrácie do cudziny. Boli to jednotlivé vlny. To v tichosti pokračuje, aj keď v obmedzenej miere dodnes. Pritom majú svoje synagógy, školy, Židovskú univerzitu v Moskve a tlač.

Pripravil Anton Semeš

PO STOPÁCH SV. CYRILA A METODA

V BRATISLAVSKOM, TRNAVSKOM A NITRIANSKOM KRAJI PRIBUDNE TEMATICKÁ CESTA SV. CYRILA A METODA. ZARADÍ SA TAK MEDZI EURÓPSKE CERTIFIKOVANÉ KULTÚRNE CESTY.

Čo je kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda?

Európska kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda sa tiahne od Veľhradu na Morave až po grécky Solún. Ak sa na ňu vydáte, spoznáte na nej pamiatky a miesta spojené s Veľkou Moravou nesúce odkaz solúnskych bratov. Využíva prevažne trasy Klubu slovenských turistov, ktoré sú vhodné pre peších. Cesta sv. Cyrila a Metoda je navrhnutá tak, aby spájala pútничké miesta, sakrálné pamiatky a významné kultúrne body a zároveň prinášala informácie o kultúrnom a duchovnom dedičstve raného stredoveku. Všetky trasy cesty si môžete pozrieť a naplánovať aj v aplikácii **Storymapa**, ktorá vám poskytne množstvo informácií o všetkých atrakciách a uľahčí vám orientáciu.

Pamiatky aj zážitky

Okrem toho, že sa na týchto trasách nachádzajú rôzne archeologické náleziská, slovanské hradiská, sakrálné stavby, sochy, obrazy, múzeá, ga-

lerie, knižnice a ich kultúrne fondy a expozície, cesta sa zameriava aj na dedičstvo nehmotnej povahy. Zúčastniť sa môžete rôznych kultúrnych a vzdelávacích podujatí inšpirovaných odkazom sv. Cyrila a Metoda.

Jedna z trás v Bratislavskom kraji

Jedna z trás sa začína v niekdajšom duchovnom a strategickom centre – na hrade Devín, kde okrem iného môžete nájsť pozostatky veľkomoravského kostola z 2. polovice 9. storočia. Pod hradom si potom môžete dopriať pohár známeho devínskeho ribezľového vína. Trasa pokračuje k veľkolepému bratislavskému Dómu sv. Martina či k zvyškom veľkomoravského kostola v areáli Bratislavského hradu. Zastávku si môžete spraviť aj na najstaršom slovenskom pútничkom mieste v Marianke. Trasa pokračuje cez vinárske mestečko Svätý Jur, kde si prezrite Kostol sv. Juraja či zvyšky veľkomoravského hradiska Neštich. Cez

Pezinok sa potom dostanete do Modry, domova modranskej majoliky a šikovních vinárov. Trasa vedie cez

hrad Červený Kameň smerom k pamiatkam v trnavskom a nitrianskom kraji.

Účel vybudovania tematickej cesty sv. Cyrila a Metoda

Kultúrna cesta na území, kde sa

Devínsky hrad patrí k najstarším historicky doloženým hradným objektom na Slovensku.

Kopčany, Región Trnava.

Nitriansky hrad.

v minulosti rozprestierala Veľkomoravská ríša si dáva za cieľ nielen osvetu ale aj zážitkové vzdelávanie pre študentov či mládež a v tomto duchu vzniká viacero zaujímavých pomôcok pre školákov a pedagógov.

Všetky ďalšie informácie o trasách a atrakciách, ktoré na ceste nájdete, rovnako aj informácie o pripravovaných podujatiach nájdete na www.cyril-methodius.eu.

Projekt zastrešuje Bratislavský samosprávny kraj a Slovenský dom Centropu.

Cyrilo-metodská
cesta

www.cyril-methodeus.eu

ÚRAD VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Realizované s finančnou podporou Úradu vlády Slovenskej republiky – program podpora regionálneho rozvoja

Zo skicára Andreja Mišanka

Kapitoly z dejín
katolíckej faleristiky a drobnej plastiky VII.

Pamätný odznak biskupskej vysviacky v roku 1925

Medzi pomerne vzácne a raritné slovenské katolícke pamätné odznaky patrí príležitostný bronzový plechový odznak z trnavskej vysviacky slovenských biskupov v roku 1925. Tvorí ho kompozícia štítu, letiaceho orla, ktorý drží činku s guľovitými závažiami. Na štíte je majuskulný nápis VYSVIACKA SLOVENSKÝCH BISKUPOV TRNAVA 1925. Nad orlom je biskupská mitra na pozadí dvoch skřížených biskupských berlí, ovenčených vavrínovými ratolesťami. Použitie základného symbolu orolského hnutia na tomto pamätnom odznaku môže mať dvojaký dôvod. Prvým je použitie matrice staršieho orolského odznaku s novým príležitostným textom, čo bolo v tom čase pri výrobe odznakov bežné. V tomto prípade by však matrica musela byť pracne doplnená o mitrovo-berlové prevýšenie s vavrínmi. Druhým dôvodom použitia orolskej symboliky mohla byť početná manifestačná účasť a vzorové verejné vystúpenie tohto katolíckeho spolku počas slávnosti biskupskej vysviacky.

Slovenský Rím, ako znel honosný epíteton Trnavy, zažil 14. júna 1925 mimoriadnu udalosť v podobe vysviacky dvoch nových slovenských biskupov Pavla Jantauscha (titulárny biskup prienský) a Jozefa Čárského (titulárny biskup thagorský), ktorý sa stal od 12. novembra košickým apoštolským administrátorom. Vysviacku vykonal pražský arcibiskup František Kordač, ktorý prišiel so svojim sprievodom do Trnavy už v predchádzajúci deň osobným vlakom z Bratislavy o 18.00 hod. Okrem politickej a cirkevnej honorácie ho prišli uvítať početné zástupy obyvateľov mesta a okolitého vidieka, ktoré vytvorili od trnavskej železničnej stanice až po farský kostol husté špalieri. Uvítacie príhovory predniesli trnavský starosta a trnavský apoštolský administrátor P. Jantausch. V odpovedi arcibiskupa F. Kordača odznali okrem iného aj tieto varovné slová na adresu spoločenského a politického vývoja v Československu a Európe: „Ďakujem srdečne za láskavé a úprimné privítanie. Prichádzam, aby som previedol výkon čisto cirkevný. Dľa obsahu uvítania znamenám, že dobre rozpoznávate, že vierouka a mravouka kresťanstva je kvasom, ktorý preniká vrstvy, aby im dala vyšší vzlet, vyššiu silu, ktorá zachraňuje duše ľudu. Nesmiernu škodu privádza do spoločnosti sklon k materializmu novopohanskému. Jeho ovocím je právo pásti. Kto z koho, ten z toho – sa dnes uplatňuje“. V trnavskom farskom chráme sv. Mikuláša arcibiskupa Kordača privítali slovenskí rímskokatolícki biskupi Ján Vojtaššák, Karol Kmeťko, Marián Blaha a gréckokatolícky mukačevský biskup Peter Gebej. Z chóru zaznelo Ecce, sacerdos, ktorého hudbu na túto príležitosť skomponoval Mikuláš Schneider Trnavský. Po modlitbách sa sprievod odobral do budovy apoštolskej administratúry.

V samotný deň vysviacky, 14. júna 1925, prichádzali od skorých ranných hodín do Trnavy zástupy veriacich, nielen z trnavskej, ale aj z košickej a rožňavskej diecézy.

Malebnosť obrazu dopĺňali uniformované a krojované spolkové delegácie Československého Orla a Združenia katolíckej mládeže – Omladiny z celého Slovenska. V sprievodoch boli dobre viditeľné delegácie kňazov, ktorých sa na trnavskej biskupskej vysviacke zúčastnilo viac ako 500. Medzi vzácných hostí patrili nitriansky biskup Karol Kmeťko, trnavský generálny vikár a pápežský protonotár František Richard Osvald, novomestský prepoš

Omladiny a Orla v priestoroch gymnázia a trnavskej Orolskej záhrady.

Vysviacku nových slovenských biskupov privítala Slovenská ľudová strana, ktorá bola na slávnosti zastúpená jednou z najpočetnejších delegácií. Ľudáci vo svojej zdravici, ktorú uverejnil denník Slovák (16. 6. 1925, s. 4) pripomenuli, že vysviacka biskupov nemá iba výsostne náboženskú a cirkevnú konotáciu, ale že má aj spoločenskú a politickú presah:

Fridrich Pongrácz a bojnícky prepoš Karol Anton Medvecký. Slávnostné obrady sa začali čítaním menovacích dekrétov a položením vybraných otázok z oblasti dogmatiky a morálnej teológie obom adeptom na biskupský stolec. Po liturgických čítaniach nasledoval samotný rituál biskupskej konsekrácie, ktorý udeľoval arcibiskup F. Kordač a za asistencie biskupov P. Gebeja a M. Blahu. Po sv. omši boli novým biskupom udelené odznaky ich úradu – biskupské berly a mitry. Na záver udelili noví biskupi svoje prvé biskupské požehnanie veriacim zhromaždeným v chráme i pred ním. Po vysviacke nasledovalo defilé katolíckych spolkov, korporácií a školských skupín za zvukov šiestich dychových orchestrov. V úvode sprievodu vzniklo predovšetkým 1 500 uniformovaných Orlov zo všetkých regiónov Slovenska. Počas prehliadky prijímali novovysvätení biskupi gratulácie od početných delegácií. Nasledoval slávnostný obed, ktorý bol pripravený v jedálni trnavského seminára pre vybraných hostí. Program pokračoval v popoludňajších hodinách slávnostnými akadémiami a cvičeniami katolíckej

„Na Slovensku máme už šesť biskupov verných rodu svojmu, na ktorých nepadá ani tieň tzv. národnej nespôľahlivosti. Sú to skoro všetci trňovou cestou prešli Slováci a Rím práve tým, že mučeníkov, národných nadšencov dáva za veľpastierov, dokázal nám najväčšiu priazeň, do brotu a lásku. Nevdojak myslíme, že pohnútkou Ríma k vymenovaniu týchto mužov za biskupov bolo heslo: Kto sa osvedčil v boji v minulosti a v boje národnej, bude viesť zastat svoju úlohu i v boje o existenciu katolicizmu. Dr. Juriga vystihol to veľmi dobre slovami a odpoveďou Prahe pri gratulácii, že ak politikomom je to, že práve títo mužovia boli vyznačení tak vysokou hodnosťou, ešte väčším politikomomom je ignorancia vlády a prezidenta pri ich posviacke. Dnes politika sa odlúčiť od náboženstva nedá, lebo v politických zákonodarných zboroch tvorí sa duch vladárenia a ak katolíci sem nevniknú, sami sa vydajú napospas vlkom hltavým. Preto je na mieste pozdrav ľudovej strany a prosba jej k novým pastierom, aby neoblomnou silou, neústupnosťou a prísnosťou viedli svoj úrad“.

VOJTECH KÁRPÁTY

Nájazdy imigrantov do Európy z Afriky a Prednej Ázie vyvolávali a vyvolávajú u jedných Európanov hrôzu, u druhých možnosť obohatiť sa. Čím viac ich príde, tým lepšie! Je to lukratívny obchod pre prevádzáčov. Stačí, keď ich posadia do nafukovacích člnov a nechajú niekoľko kilometrov od líbyjských hraníc zachrániť loďami tretieho sektora. Okrem prevádzáčov sa na imigrantoch priživujú aj iné odvetvia. Ako huby po daždi vznikli rôzne organizácie, ktoré ponúkajú svoje služby, napr. starostlivosť o azylantov a utečencov, poradenstvá pri eventúálnom návrate imigrantov do vlasti, konzultanti či už pre právne alebo kultúrne a administratívne poradenstvo, vzdelávacie kurzy pre zamestnancov v oblasti migrácie. Stále viac mladých Nemcov odmieta pracovať vo výrobnom priemysle, ale chcú sa stať sociálnymi pracovníkmi. Chcú pracovať v rôznych integračných projektoch pre imigrantov. Na daňových poplatníkoch sa poriadne napakujú aj charity, diakonie, sociálni pedagógovia, sociálni pracovníci... v neposlednej miere aj farmaceutický priemysel. Všetci sa starajú o imigrantov. Keby tých nebolo, nebolo by po kom čistiť, opravovať, obsluhovať. Na imigrantoch zarába napr. aj švajčiarska spoločnosť ORS, ktorá patrí do švajčiarskej skupiny Ox Group. Ox Group bola v lete 2013 po revolúciách v severnej Afrike a po prvých utečeneckých náporoch odkúpená od Equistone Partners Europe (EPE). Táto spoločnosť sídli v Londýne. Má pobočky v Anglicku, Francúzsku, Švajčiarsku a v Nemecku. Vznikla v roku 2011 oddelením od britskej banky Barclays. Podľa Wiener Zeitung utečenecké centrum v Traiskirchen v Dolnom Rakúsku prevádzkuje švajčiarska spoločnosť ORS, ktorá patrí do švajčiarskej skupiny Ox. Ziskovo orientovaná ORS prevádzkuje utečenecké tábory v Rakúsku, Švajčiarsku, v Nemecku a na Slovensku svojho času v Gabčíkove. Na imigrantskej kríze sa nabalia aj tzv. operační koordinátori v rámci grantových zmlúv s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM) na projekty integrácie cudzincov. Od roku 1996 pôsobí IOM aj na Slovensku. Azylový priemysel prekvitá! Nejedna advokátska kancelária si na daňových poplatníkoch namastila a stále masť poriadne vrecká. Keď Spolkový úrad pre migráciu a utečencov rozhodne, že ten alebo onen imigrant azyl nedostane, má žiadateľ možnosť odvolať sa. Hneď zaúradujú rôzne organizácie na ochranu azylantov a imigrantov a tie už majú tých správnych právnikov po ruke, aby odmietnutých azylantov zachránili pre Nemecko. Cez nich môžu imigranti dokonca podať aj žalobu na Úrad pre emigráciu pre príliš dlhé trvanie azylového konania. Pritom úrady nestačia spracovávať ani žiadosti z minulých rokov. Okrem toho sú súdy preplnené a ubehne aj niekoľko rokov, kým sa ich prípad prešetrí. Medzitým daktori ochorejú, a tak majú právo zostať v Nemecku, kým nevyzdravejú. A tí nevyzdravejú nikdy. Praktizuje sa už oddávna, že ľudia, ktorí dobrovoľne opustia Nemecko, dostanú finančnú pomoc na nový začiatok v ich domovskej krajine. Lenže títo prídu po čase do Nemecka zväčša znova. Na imigrantoch dobre zarobili a zarábajú aj majitelia rôznych penziónov. Podľa politického televízneho magazínu Frontal 21 (24.5.2016) nebolo pre imigrantov ubytovanie. Štát, prípadne komúny platili majiteľom bytov za jedno prenocovanie niekoľkočlenné rodiny okolo 175 Eur na osobu. Za mesiac to vraj činilo 5200 eur! Nebolo zriedkavosťou, že jedno prenocovanie stálo aj 285 eur.

Nemci očakávali zaslúžene vďačnosť

od imigrantov, a títo len čo dostali prísťešok nad hlavou, už aj demonštrovali za akési práva, ktoré im prináležia. Vraj v domovských krajinách im sľúbili dom, preto nechcú bývať tam, kde teraz bývajú. A na-miesto dvoch teplých jedál denne by chceli tri a cigarety k tomu. Bezočivé správanie ľudí, ktorí si vraj zachraňovali život pred bombami a terorom. Ale veľké časti Sýrie vojna nezasiahla. Práve z týchto oblastí sa vydali na cestu, pretože mali dosť peňazí na prevádzáčov.

Istá snliečkárika, ktorá pomáhala imigrantom, veľmi rýchlo zistila, že sa s imigrantmi veľmi ťažko pracuje, sú arogantní a ako ženu ju neakceptujú, hoci im pomáha. Chcela to dať na verejnosť, ale jej dobrovoľnícka organizácia ju vyzvala k mlčanlivosti. Túto výzvu musela podpísať, inak by ju z pomoci utečencom vylúčili. Desaťročia nesmela polícia dať na verejnosť etnické pozadie páchatel'ov, ak nešlo

a nejde o Nemcov. Podobne reagujú aj médiá, ak ide o páchatel'a s imigrantským pozadím. Štatistiky o kriminalite cudzincov, azylantov a imigrantov v Nemecku sú nepoužiteľné! Práve tak sa nesmelo a ešte stále nesmie informovať o kriminalite Merkelovej hostí. Silvester 2015 /16 sa ale zatajiť nedal. O ňom sa už hodne popísalo, ale nezaškodí si ho pripomenúť. Aspoň ako memento! Začalo to okolo 22. hod. v hale hlavného nádražia v Kolíne nad Rýnom a na priestranstve pred ním. „Nemecky“ vyzerajúcich zvalili imigranti na zem, skákali im po hlavách, šťuchali, drgali a hádzali petardy a fľaše do nich. Kto si chcel kúpiť drogy, mohol, aj tie tam ponúkali. Hlavnými obeťami však boli ženy. Tie, čo boli v hale, nemali šancu dostať sa von. Hala praskala vo švíkoch Arabmi a Severoafričanmi. Obkolesené ženy ohmatkávali, obťažovali, povyzliekali ...a okradli o peniaze a mobily. Polícia pred budovou nemala ani poňatia, čo sa odohrávalo vo vnútri haly. Aj ženy pred halou kričali o pomoc. Nasadené policajné zložky a útvary spolkovej polície ich bránili ako mohli, aj prilbami. Účinnnejšiu zbraň asi použiť nesmeli.

K ženám volajúcim o pomoc sa polícia nedostala. Proti presile okolo 2 000 imigrantov bola bezmocná. Platilo právo silnejšieho a to bolo na strane Merkelovej „hostí“. Pľuvali, hádzali petardy a fľaše na policajtov, častovali ich hrubými nadávkami. Trhali povolenia na pobyt s úšľabkom na tvári a vyhlásením: „Vy mi nemôžete nič, zajtra si zoženiem nové.“ Ozval sa aj výkrik: „Ja som Sýrčan, musíte so mnou zaobchádzať priateľsky! Pani Merkelová ma pozvala.“ Podobne to prebiehalo v Hamburgu, Stuttgarte, Frankfurtu, Bielefelde, Leverkusene, Düsseldorfu, Berlíne a ďalších mestách. Akcie „budúcich Nemcov“ neboli sponované, boli dobre zorganizované. Podľa oficiálnej správy kolínskej polície silvestrovská oslava prebiehala pokojne, v médiách sa o tom neinformovalo a politické kruhy mlčali. Politicky háklivá situácia mala byť umlčaná. Boli obavy zo zosilnenia odporu proti islamizácii. Zatajiť sa to ale nedalo. Videlo to príliš veľa ľudí a hneď sa to roznieslo po sociálnych sieťach. Dokonca ešte 5. januára šéf kolínskej polície tvrdil, že polícia páchatel'ov nezistila a k zatknutiu nedôjde. Oponovali mu však policajti, ktorí v onú noc skontrolovali okolo 100 páchatel'ov. Väčšina z nich boli žiadatelia o azyl zo Sýrie.

V tomto kontexte je zaujímavá reakcia primátorky Kolína nad Rýnom

Henrietty Rekerovej, sympatizantky Merkelovej „kultúry otvorených dverí“. Ešte aj potom, keď sa zistili páchatelia, tvrdila, že nie je isté, či sú medzi nimi aj imigranti. Na tlačovej konferencii 5. januára 2016 na otázku, ako by sa ženy mohli v takejto situácii lepšie brániť, povedala: „Vždy je možnosť určitého odstupu väčšieho ako na dosah ruky“. Radí ženám, aby dodržiavali od mužov (teda imigrantov) odstup väčší ako na dosah ruky, potom nebudú ani okradnuté ani znásilnené!

Na obranu imigrantov sa postavila aj Renate Künastová zo strany Zelených argumentujú, že zo strany severo-afričských mužov išlo iba o „obtančovávačov“, čiže o ich akýsi národný zvyk v ich domovine. „Obtančovávanie“ je trik okradania. Páchatelia vyzývajú pohybmi tela a priateľským dojomom obeť do tanca, umožnia tým telesný kontakt, ktorý využívajú na odcudzenie peňaženky, smartfónu, ka-

tam v rokoch 1975 a 1990 postupne usídlili moslimské kurdsko-libanonské rodiny. Sú aktívni na drogovej scéne, na lúpežiach, ovládajú prostitúciu, vyberajú výpalné a polícia je bezmocná. Sú prísne hierarchicky organizovaní na etnicko-rodinnej báze, sú štátom v štáte a nemecké zákony ich nezaujmajú. Žijú podľa orientálneho kódexu cti. Akákoľvek kritika niektorého člena klanu vedie k pomste. Aj učitelia musia byť na pozore. Pokarhať dieťa z takéhoto klanu môže skončiť nedobre. Berlínska sudkyňa Kirsten Haisigová radšej spáchala samovraždu, ako znášať vyhrážky jedného klanu, ktorého niekoľko členov odsúdila do väzenia. Čiže už pred moslimskou inváziou 2015 malo Nemecko ucelené moslimské komunity, no-go zóny, v ktorých dominoval organizovaný zločin najmä libanonských klanov, ale aj sýrskych a kurdských, ktoré vytvárajú paralelný

ršie zasahovalo v zariadení 450 policajtov. Nie je žiadnym tajomstvom, že moslimské klany dávno usadené v Nemecku agitovali v ubytovniach pre utečencov a vyberali tam zdatných mužov pre IS. Členovia klanov investujú výnosy z trestnej činnosti do nehnuteľností a sú majiteľmi celých obytných blokov, v ktorých ubytovávajú imigrantov, za ktorých dostanú od štátu vysoké nájomné. Čiže daňoví poplatníci financujú moslimské klany! Skutočnosťou je, kde je veľa utečencov, tam je aj veľa násilností. Ten, kto na to upozorní, pichne do osieho hniezda. Pociťť to dostal Thilo Sarrazin, bývalý minister financií krajiny Berlín, do roku 2010 člen predstavenstva Spolkovej banky. Jeho názory na problematiku imigrácie a sociálneho zabezpečenia kolidujú s názormi multi-kulti predstaviteľov. Sarrazin upozorňuje, že do Nemecka prichádzajú pogramotné moslimské dvanásťčlenné rodiny, z čoho má on strach. Jeho téza, keď Nemci ako národ vymierajú, tak vymiera aj vyššia kultúrna a vzdelanostná trieda, ktorú nahrádzajú demograficky produktívnejší Turci či Arabi z nižších sociálnych vrstiev. Nemecko ako také hlúpane a hrozí, že o sto rokov budú jeho spoločenský ráz formovať moslimovia. Porovnal Turkov s Kosovčanmi v Srbsku. Podľa neho bola masová imigrácia 60. a 70. rokov najmä Turkov veľkou chybou. Väčšia časť z nich sa neintegrovala do spoločnosti. Žijú zo sociálneho štátu, ktorý viacdetným rodinám platí aj 3-tisíc eur mesačne. Sarrazin žiada skončiť s imigračnými vlnami a prijímať vysokokvalifikovaných pracovníkov. Odporuje Merkelovej, ktorá tvrdí, že Islam patrí k Nemecku. Sarrazin si za svoje názory, ktoré vyšli aj knižne, vyslúžil nielen veľmi tvrdú kritiku a nálepku rasistu, ale aj vyhrážanie zabitím. Knihou „Deutschland schafft sich ab“ (Nemecko likviduje samo seba) stratil členstvo v strane SPD a členstvo v predstavenstve Spolkovej banky, zato jeho kniha išla na dračku. Odvtedy Sarrazin vydal niekoľko úspešných kníh.

TEODOR KRIŽKA

Pôstna

Osamel som, smutno je a chladno.

Odišla epocha kardinála Korca.

Padáme, no ešte nepadli sme na dno,
ved' dno nemá konca... Duša moja, skloň sa!

Na kolená padni, duša moja, vzchop sa!

Popros Pána Boha, daruje ti ústa.

Daruje ti sily do strmého kopca,
iba strmé cesty na nebesách ústia.

Strmé cesty, všetky posiate sú krížmi,
schodmi z lebiek, posvätnými schodmi.

Pred tebou tu išli Bohu verní blížni,
nechýbali ani tvoji rodní.

Neobzri sa, duša, či zas nie si smiešna.

Pánu Bohu predsa rúhali sa všetci,
Judáš s nimi najviac. Ako kríž svoj nes ma,
a nie ako strieborniaky v mešci.

S tvrdením, že islam patrí k Nemecku, nie je kancelárka Merkelová sama. Už v roku 2006 predseda Nemeckého spolkového snemu Wolfgang Schäuble (CDU) vo funkcii spolkového ministra vnútra hlásal: Islam je súčasťou Nemecka a Európy. Islam je súčasťou našej prítomnosti a našej budúcnosti. Neskoršie, vo funkcii ministra financií označil imigráciu cudzích kultúr ako záchranu Nemcov pred „incestom“: „Uzatvorenie sa by bolo to, čo by nás zničilo. Pre nás sú moslimovia v Nemecku obohatením našej otvorenosti a rozmanitosti. Pozrite sa len na tretiu generáciu Turkov, najmä na tie ženy! To je obrovský inovačný potenciál.“ Vtedajší prezident Nemeckej spolkovej republiky Christian Wulff (CDU) dal 3. októbra 2010 pri príležitosti 20. výročia zjednotenia Nemecka islam na tú istú rovinu s kresťanstvom a ako súčasť Nemecka: „Kresťanstvo patrí nepochybne k Nemecku. Judaizmus patrí nepochybne k Nemecku. To sú naše kresťansko-židovské dejiny. Ale medzitým aj islam patrí k Nemecku“. Pri skladaní prezidentského sľubu 2. júla 2010 sa o Nemecku vyjadril ako o „našej pestrej republike Nemecko“. Bavorský minister vnútra Horst Seehofer (CSU) je zasa tej mienky, že „Islam nepatrí do Nemecka. Nemecko je formované kresťanstvom. K nemu patrí voľná nedeľa, cirkevné sviatky a rituály ako Veľká noc, Turíce a Vianoe. Samozrejme, že moslimovia, ktorí žijú s nami sú súčasťou Nemecka. To ale neznamená, že z nesprávnej ohľaduplnosti by sme mali zanechať naše tradície a zvyky“. Za tento výrok bol vystavený kritike.

Takmer každý večer vysielajú v nemeckej televízii debaty na rôzne témy. Hostami sú zväčša rôzni snliečkári, či už speváci, herci, kabaretisti, športovci alebo politici politickej korektnosti. Takých so zdravým sedliackym rozumom nepozývajú, a ak, tak iba raz. Spomeniem tu jednu takúto debatu (ARD, 11.4.2018) s názvom „Strach na ulici: Musí štát tvrdšie zakročiť?“, ktorú moderovala Sandra Maischbergerová. Hostami boli bývalý spolkový minister vnútra Gerhart Baum (FDP), kriminológ, odborník na policajnú vedu, právnik a autor istej odbornej knihy Thomas Feltes, ďalej mladá žena – obeť silvestrovskej noci 2015 v Kolíne a majiteľ kiosku v pasáži istého mesta. Gerhart Baum je známy tým, že jeho špecialitou je podceňovanie kriminality imigrantov, azylantov a pod. A j v tejto debate tvrdil, že obavy obyvateľov pred kriminalitou tejto skupiny sú prevažne prehnané. O tých, ktorí sa boja stať sa obeťou kriminality sa posmešne vyjadril, že chcú návrat do prvobytnej spoločnosti. Právny štát v Nemecku vraj funguje výborne, pravdou je, že je zopár slabých miest (ktoré nemenoval). Každú kritiku, ktorá sa týkala zlyhania štátu, odbavil ako primitívne pohoršenie. Sekundoval mu odborník na kriminalitu Thomas Feltes, ktorý argumentoval absurdnou tézou, že Nemci sa v skutočnosti obávajú politického vývoja v Poľsku a v Maďarsku a globalizácie. Tieto obavy prenášajú vraj iracionálne na kriminalitu, teda na kriminalitu imigrantov. Už si nepamätám, či to spomenula mladá žena alebo majiteľ kiosku, že dnes majú ľudia väčší strach než pred piatimi rokmi. Podľa „odborníkov“ Bauma a Feltesa je to tým, že ľudia majú strach pred nereálnym nebezpečím, pričom reálne nebezpečie vraj nehrozí. Podľa nich by mali mať ľudia strach pred extrémizmom voči cudzincom, fašistami a stranami, ktoré podnecujú strach.

Myslel tým na stranu Alternatíva pre Nemecko (AfD). K slovu sa dostal aj majiteľ kiosku. Tento povedal, že každodenne vidí, ako policajti odvádzajú dílerov drog, ale o niekoľko hodín sú tam znova a obchodujú ďalej. Dílermi sú ľudia tmavšej alebo tmavej pleti. Ďalší host – mladá žena povedala, že má skutočný strach večer vyjsť na ulicu. Zažila totiž Silvester v Kolíne v roku 2015 a tento zážitok nezabudne do smrti. Bola to hrôza. A tak sa na pretras dostala aj silvestrovská noc. Noc znásilňovania, krádeží a strkania rúk do všetkých ženských telesných otvorov. Podľa Bauma boli na vine policajti, lebo nezasiahli. Slovo imigranti nepadlo počas celej debaty ani raz. Keď sa mu nedalo vyhnúť, tak sa spomenuli „cudzí muži“. Takto to linkuje politická korektnosť. Niekoľko dní pred touto debatou som čítala, že snliečkári zorganizovali v ktoromsi meste akési poznávacie stretnutie s imigrantom. Snliečkári dokonca navčičili piesne, ktorými ich chceli privítať. Spievať si ich ale mohli sami pre seba. Na stretnutie neprišiel totiž ani jeden jediný imigrant. Tí na Nemcov a ich piesne zvsyoka kašľú!

Najkritickejšou stranou proti bezhlavému prijímaniu moslimských imigrantov je strana Alternatíva pre Nemecko (AfD). Tá s tým ale nič neurobí. Všetky strany sa spoja proti nej. Podobne ako to bolo u nás za tzv. mečiarizmu, alebo aj najnovšie proti kotlebovcom.

V októbri 2018 sa konali v Bavorsku krajinské voľby. Kresťansko-sociálna únia stratila absolútnu väčšinu a nemôže vládnuť sama. Naposledy tak zle ako tohto roku dopadla iba v roku 1950. Na druhom mieste skončila v tejto najkonzervatívnejšej časti Nemecka bezbrehá a deštrukciu Nemecka podporujúca strana Zelených. Strana bez najmenšieho morálneho konceptu. Jej konsenzom je negácia všetkých morálnych väzieb a hodnôt. Je na čele rôznych hnutí ako feminizmu, homosexuality, tzv. antirasizmu a pod. Vo Viedni hospiadala dokonca akúsi párty pre homosexuálnych imigrantov!

V severnom Hesensku v meste Lohfelden boli 14. októbra 2015 (16 000 obyvateľov) pozvaní obyvatelia, aby im vedenie mesta oznámilo, že v ich mestečku bude ubytovaných prvých 400 imigrantov. Keď sa ozval hlas, že „to my ale nechceme“, odpovedal mu politik zo strany CDU Walter Lübcke, že „komu sa to nepáči, má právo a možnosť opustiť Nemecko“.

Keď sa mala vo Frankfurte-Hausen stavať mešita a občania sa postavili proti tomu, lebo sa obávajú o svoju identitu, a okrem toho v tejto časti už aj tak existujú dve mešity, Nargess Eskandari-Grünberg zo strany Zelených, od roku 2008 členka mestského zastupiteľstva vo Frankfurte a od roku 2008 do roku 2016 vedúca decernátu pre integráciu (v roku 1985 prišla z Iránu do Nemecka), im odkázala: „Ak vám to nevyhovuje, musíte sa niekam inam presťahovať“.

Ďalší moslim, Muhammad Khan, hovorca mešity v Erfurte v jednom interview v novinách Thüringer Allgemeine (15. Oktober 2015) na otázku, či Nemecko záplavou utečencov nebude islamizované, odpovedal: „Keď niekomu tento systém v Nemecku nevyhovuje, môže odísť“.

Zdá sa, že osud Nemecka je už spečatený. A nielen Nemecka! Európa padne vďaka „elite“, ktorá ju vedie. Za predpokladu, že sa niečo nezmeni!

Ešte tesne v predvianočnom čase, 21. 12. 2018, sa na spravodajskom portáli Svetlo sveta objavil článok s touto konfúznou otázkou: „Uvádza Boh človeka do pokušenia?“ No čo je priam tragické, jeho autor nerozvážne vyrukoval aj s odpoveďou, ktorá nikdy nemala uzrieť svetlo sveta v takejto zavrhnutia hodnej podobe: „Benedikt XVI. hovorí áno, František hovorí nie!“ Táto otázka vyplýva totiž zo šiestej prosby slovenskej modlitby Otčenáša, ktorá znie: „a neuveď nás do pokušenia“.

Formulácia tejto Otčenášovej prosby vyvoláva pochybnosť o správnosti jej znenia. Vyzerá to tak, akoby autor tohto článku bol chcel urobiť z neho publicistický thrák, hoc i za cenu len napochytro urobenej ideovej konfrontácie dvoch pápežov, no pri ktorej Benediktovi XVI. sľaby bol prisúdil funkciu Čierneho Petra, kým sa čitateľ aj z autorovho výkladu celej problematiky nedozvie pravdu aj o Benediktovi. Lebo je už dávno a vše-

prosby Otčenáša je podstatný rozdiel.

Lebo obsah latinského Otčenáša v slovenskom poňatí môže znieť i v tejto podobe: a nedaj nás zviesť pokušeniu, kým tradičná a pomýlená podoba slovenského Otčenáša má toto znenie: a neuveď nás do pokušenia.

Preto keď Spolok sv. Vojtecha r. 1952 vydal v 40-tisícovom náklade Latinsko-slovenský misál, k latinskému textu Otčenáša vydavateľa jednoducho iba priložili jeho terajšie znenie, a vôbec ani netušili, ako má správne znieť. Išlo teda z terajšieho hľadiska o nevedomý podfuk, ktorý vôbec nemožno pokladať za prostriedok udržania „jednoty Cirkvi“, ale skôr naopak! Slovenskí biblisti vôbec nepostrehli, že šiesta prosba latinského Otčenáša je formulovaná v konjunktíve – a nedaj nás zviesť pokušeniu, kým v prípade slovenského textu Otčenáša ide o teologicky nedomyslený indikatív – a neuveď nás do pokušenia.

A v tejto súvislosti treba pripomenúť,

Boh nevedie človeka do pokušenia!

obecne známe, že Boh dopúšťa, ale neopúšťa. No čo je takmer neznáme, v latinskom slovníku výraz pokušenie (tentatio) má dva významy:

Jeden vyjadruje iba skúšku, resp. zvädzanie (na hriech), druhý už znamená záchvat alebo zvedenie (keď zvädzaný človek zvädzaniu podľahne). A práve tento druhý význam sa uplatňuje v prevažnej miere v posvätných textoch. Preto keď Ježiš v Getsemanskej záhrade oslovil svojich spiacich učeníkov, pripomenul im povinnosť „modliť sa, aby neupadli do pokušenia“. Lebo práve modlitba je zárukou, že Boh človeka neopustí v nijakom pokušení, a preto je úplne scestné tvrdenie, že by práve Boh mal do takéhoto pokušenia viesť. A čo sa týka tvrdenia, že Benedikt XVI. hovorí, že Boh uvádza človeka do pokušenia, lapsus takéhoto nedistingvovaného tvrdenia je v tom, že sa tu nerozlišujú tieto dve kardinálne rozdielne skutočnosti.

Lebo ak by mala platiť pravdivosť Benediktovi prisúdenému stanovisku, že Boh človeka do pokušenia uvádza, v tom prípade by čitateľ, ktorý by si bol prečítal na internete článok zo zdroja „benjamin-fulford.net“ s hanlivo pretvoreným menom pápeža Benedikta na Maledikta, mohol by získať dojem, akoby aj autor článku citovaného portálu podporil sily Inferna, ktoré stoja za znetvoreným menom pápeža Benedikta, ale ešte aj za jeho abdikáciou z najvyššieho postu vedenia Katolíckej cirkvi.

Toto však nie je jediný nedostatok citovaného článku! Za hlavnú ťrtu tejto správy možno pokladať užialenosť jeho autora nad stratou jednoty Katolíckej cirkvi spôsobenou rozhodnutím Konferencie francúzskych a talianskych biskupov o zmene modlitby Otčenáša, konkrétne jeho šiestej prosby. Lenže táto užialenosť mohla vzniknúť iba nedorozumením, lebo vôbec nejde o zánik jednoty Cirkvi v modlitbe Otčenáša, pretože ani biskupi talianski, ani francúzski nevmysleli nič nové, iba preložili do svojich národných jazykov latinské znenie Otčenáša, prevzaté zo sv. Hieronymom apretovanej Vulgaty. A táto modlitba sa používala v tridentských omšiach takmer päťsto rokov. A aká je tu strata jednoty? Možno povedať, že nijaká! Biblisti na Slovensku nedokázali postrehnúť, že v obsahu latinskej a slovenskej šiestej

že nemecký text Otčenáša nebol pokladom terajšieho slovenského znenia, lebo aj nemecký text tejto prosby je vyjadrený v nemeckej forme konjunktíva: „und führe uns nicht in Versuchung, sondern erlöse uns von dem Bösen“. Nemci si dali záležať na správnom preklade tejto šiestej Otčenášovej prosby používajúc typický nemecký konjunktív, ktorý v preklade do slovenčiny znie: „a veď nás no nielenže nie do pokušenia, ale zbav nás ešte aj od Zlého“. Práve slovom „sondern“ tu vyjadrili výstižný konjunktív. V porovnaní s touto nemeckou konjunktívnou formuláciou obsah šiestej prosby slovenského Otčenáša je „na míle“ vzdialený od nemeckého. Na tento slovenský preklad sme si tak tvrdo zvykli, že naše oslabené slovenské jazykové povedomie už na túto pomýlenosť nie je schopné ani dostatočne správne reagovať. Zástancovia terajšieho znenia slovenského Otčenáša v tomto prípade nemajú za čím žiaľiť. Ba skôr naopak, treba chybu čo najskôr odstrániť.

No v tejto súvislosti nemôžeme prejsť mlčaním nad kardinálnou chybou nemeckých biblistov pre ich deformáciu odpovede Pilátom vyšetrovaného Ježiša, či je vladárom, resp. kráľom židovským. Deformácia tejto odpornej odpovede je v tom, že zatiaľ čo vyšetrovaný Ježiš na Pilátovu otázku, či je vladárom, resp. kráľom, odpovedal rozhodne nie, zatiaľ čo nemecký text tejto pasáže Evanjelia sv. Jána je skreslený tak, že Ježiš potvrdzuje Pilátovu otázku, čo je vyložený nezmysel. Stalo sa to tým, že pri nemeckom preklade latinského znenia Vulgaty apretor Gutembergovo vydania tejto biblickej prvotlače nerespektoval pôvodné latinské znenie Ježišovej odpovede na Pilátovu otázku „ergo tu es rex Iudeorum?“ (teda si vladárom židovským?), na čo vyšetrovaný Ježiš pôvodne dal latinskú odpoveď „tu dicens, qia rex sim ego“ (Ty to len hovoríš, že som kráľ), ale v tlači konjunktív „sim“ ktosi zmenil na indikatív „sum“, čo v preklade znamená som. Ale originálne znenie Ježišovej odpovede znie so „sim“ - Ty hovoríš, že by som mal byť vladár. Ale tu existuje ešte ďalšia príčina deformácie tejto Ježišovej odpovede, že Ježiš na Pilátom postavenú otázku dal dve odpovede: Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta, čím sa myslí územie židovskej Judey a druhú, či je vladárom, vyjadril slovom „hinc“ (Non es hinc), čiže ďalší

zápor, čím Ježiš vyvracia Pilátovu otázku slovom „hinc“, ktorý má dva významy, miestny a časový, zatiaľ čo nemeckí biblisti slovo „hinc“ nahradili slovom „daher“, čo Ježiš opäť podľa nich uvádza iba miestny význam „stadiaľto“. To v slovenčine znamená: Moje vladárstvo nie je ešte ani v tomto čase. A toto je podstatný omyl v nemeckom texte, kde význam slova „hinc“ v latinčine nevyjadruje nielen miestny význam, ale aj časový, čo nemecký jazyk nepozná, pretože výraz „daher“ v preklade znamená iba stadiaľto. Čiže vyšetrovaný Ježiš na Pilátovu otázku dvakrát opakoval, že nie je z tohto sveta, no v tomto druhom prípade doplnil svoju odpoveď aj o otázku času: Moje vladárstvo nie je ešte ani v tomto čase. Podstatu veci sa môžeme dočítať z Evanjelia sv. Matúša, podľa ktorého zmŕtvychvstalý Ježiš sa stretol pri prázdnom hrobe so ženami, ktoré oslovil, aby požiadali jeho jedenástich bratov, nech ho v Galilei nasledujúci deň čakajú. Ale až

pri tomto stretnutí mohol Ježiš potvrdiť svoje vladárstvo, ktoré prišiel oznámiť jedenástim apoštolom, že mu bola daná všetka moc na zemi i na nebi. Takže to, čo sa v biblickom preklade hovorí „áno, som vladár“ je úplný nezmysel, pretože tým vladárom sa stal až po dovŕšení svojej obety na kríži, čo mu dal Boh ako odmenu za jeho vykupiteľské dielo. Všetky tieto otázky som už vysvetlil v štúdií Gréčtina verzus latinčina, ktorá v podstate už vyšla v dvojtyždenníku Kultúra (roč. XXI. – č. 16).

Správnosť znenia textu začiatku Evanjelia podľa Jána (18, 36-37) sa dá pri troške uvažovania zistiť z textu, ktorý po inkriminovanom latinskom texte – ty hovoríš, že som vladár – bezprostredne nasleduje bez akejkoľvek gramatickej záťaž, keby prekladatelia boli našli chuť si ho prečítať. Zmysel tohto textu hovorí práve o tom, že sám Ježiš tu odovodňuje, prečo nemôže a či skôr nechce byť dajakým pozemským vladárom (resp. kráľom). A ak by niekomu ani to nestačilo, nech si prečíta Ježišove slová z Evanjelia podľa Matúša, že „Syn človeka neprišiel, aby sa mu posluhovalo, ale aby sám slúžil“ (Mt 20,28). A to isté píše aj evanjelista Marek, navyše i s maximálne významným dodatkom Ježišových slov, že on nielenže neprišiel, aby sa mu posluhovalo, ale aby dal aj svoj život ako výkupné za mnohých – „non venit ministrari, sed ministrare et daret animam suam quam redemptionem pro multis“ (Mk 10,45). A toto sa absolútne nezrovnáva so stanoviskom nemeckých biblistov, ktorým, žiaľ, podľahli i naši (tak je, ako hovoríš, som vladár) a možnože i mnohí biblisti vo svete.

Pápež Pius XII. v roku 1944 nariadil revíziu Vulgaty, aby sa v novom vydaní roku 1946 prípadné chyby odstránili. No určeni cenzori, dominikán Albert Colunga a Dr. Laurentio Turrado, profesor Svätého písma na Univerzite v Salamanke, zrejme jazykovú stránku tohto vydania neboli schopní ustrážiť. Takže jazyková chyba, ktorú sa tu pokúšam reklamovať, viac ako 560 rokov od jej prvého vydania tlačou, pravdepodobne permanentne mátoží na stránkach ohŕdanej Vulgaty. A je reálne nebezpečenstvo, aby to nebolo „ad infinitum“!

JURAJ CHOVAN REHÁK

KULTÚRA

Dvojtyždenník závislý od etiky

Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava

Telefón: 0911 286 452

Vydáva Factum bonum, spol. s r. o., Wolkrova 39, 851 01 Bratislava.

IČO: 35 734 710

Predseda redakčnej rady: *Július Binder* – Šéfredaktor: *Teodor Križka* – Cena jedného čísla je 1.60 € – Časopis vychádza každé dva týždne, s výnimkou mesiacov júl a august. Ročne vychádza 21 čísel – Stánkový predaj: Mediaprint Kapa, Pressegrasso, a. s. Objednávky prijíma Slovenská pošta na elektronickú adresu: ganisinova.renata@slposta.sk – Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P. O. Box 164,

820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk – Telefonické predplatné: 02/54418102 alebo 02/54418091 – Registračné číslo: EV757/08 – Prijímame iba príspevky napísané elektronicky vo formáte word a graficky neupravené. Nevyžiadané rukopisy nevraciam. Stanovisko redakcie sa nemusí zhodovať s názorom autora – E-mail redakcie: kultura@orangemail.sk – Internetová stránka a archív časopisu: www.kultura-fb.sk – ISSN 1335-3470 (tlačené vydanie) ISSN 1336-2992 (online)

(Pokračovanie
z predchádzajúceho čísla)

Sv. Gertrúdy, panny a rehoľnice
16. novembra 1999, Bex
ZA VŠETKO MÔŽE APPLE,
A NIE WAŁĘSA

Vzbura v Gdańsku pred dvadsiatimi rokmi prvýkrát silne otriasla systémom a neskôr sa podieľala na rozdrobení sovietskeho bloku. Akým dielom prispel Ronald Reagan a „garážová generácia“?

Od 14. augusta 1980 uplynulo vyše štvrtstoročie. Pokojná vzbura robotníkov a zamestnancov lodeníc V. I. Lenina v Gdańsku v ten deň otriasla celým Poľskom. A nielen ním: zachvel sa aj na prvý pohľad monolitný sovietsky blok. Gdańskí robotníci, ktorých viedol energický elektrotechnik Lech Wałęsa a ktorí boli hotoví nadšene ospevovať poľského pápeža, držali režim v šachu počas celého augusta tak, že mu vnútili vyjednávanie, ktoré sa z odborárskeho hneď zmenilo na politické. Zamestnanci gdańských lodeníc sa začali organizovať v novozaložených slobodných odboroch Solidarność, zabarikádovali sa v okupovaných lodeniciach a čerpali sily z podpory Katolíckej cirkvi. Prvé víťazstvo dosiahli 31. augusta, keď bol podpísaný súhlas s ich politickými, ekonomickými a sociálnymi požiadavkami. Dňa 13. decembra 1981, čiže o rok a pol neskôr, puč generála Jaruzelského na istý čas prerušil poľskú „herézu“, ktorá hrozila destabilizáciou východného bloku. V roku 1990 po páde Berlínskeho múru Solidarność opäť zvíťazila, tentoraz zvolením Lecha Wałęsu za prezidenta. Nakoľko však vplývalo gdańské leto na neskoršiu krízu komunistického bloku? A naopak, nakoľko ono samo predznamenovalo ochabnutosť, ktorá mala iné a hlbšie príčiny?

Poliaci často pripomínajú vznik odborárskeho hnutia s katolíckym duchom Solidarność. Stredisko malo v gdańských lodeniciach a viedol ho elektrotechnik Lech Wałęsa, ktorý sa neskôr po páde komunizmu stal demokraticky zvoleným prezidentom Poľska. Dvadsiatepieťte výročie Solidarności a roly, ktorú v nej zohral Lech Wałęsa – o päť rokov skôr ako prišiel v Moskve k moci Michail Gorbačov a nastal v ZSSR rozhodný obrat, o ktorý sa postaral – už dalo vznik prvým reminiscenciám, v ktorých vychádza na povrch jeden syllogizmus: Solidarność vyvolala prvý ozajstný otras keďže sa stotožňovala s poľskou Katolíckou cirkvou a s Poliakom Karolom Wojtyłom, ktorý bol len krátko predtým zvolený v Ríme za pápeža, vyplýva z toho, že rozpad marxisticko-leninskej veľmoci v skutočnosti odštartovala Katolícka cirkev a jej nový pápež. Ide o syllogizmus, ktorý je sám osebe pomerne dosť rozšírený nielen v ľudovom, ale aj v katolíckom zmýšľaní a možno v ňom nájsť nepopierateľné súvislosti s nedávnym odhalením tretieho fatimského tajomstva.

Aj keď voči dielu Jána Pavla II. pociťujem hlbokú úctu a rešpekt a Solidarność i Wałęsu obdivujem za preukázanú neopojateľnosť zoči-voči veľmoci, musím poznamenať, že všetko je o čosi zložitejšie a že podnety prichádzajú z veľkej diaľky, ako to užv takýchto prípadoch býva zvykom. Oprávnené si totiž možno klásť otázku, či nie je príliš

zjednodušujúce a v zásade aj neopodstatnené tvrdiť, že jednej svetovej veľmoci bezprecedentných rozmerov, ktorej sila už viackrát dostala do pátovkej situácie najvyspelejšiu krajinu sveta (USA), mohla zasadiť smrteľnú ranu Katolícka cirkev a jej pápež. Tú ranu stelesňoval duchovný náboj, ktorý sa skonkretizoval v odborovom hnutí. Podporovala ho prevažná väčšina Poliakov, ktorí sa však nikdy nechopili zbraní. Sovietsky zväz v skutočnosti už vtedy kráčal smerom k zániku a jeho úpadok sa začal po Stalinovej ére. Najprv napredoval

JOZEF M. RYDLO

Zápisník 1989 (6)

pomaly a nebadane. Sovietsky zväz (ZSSR) potreboval iba ranu z milosti, ktorú však tvoril súhrn javov: ich zhubné následky sa dokonale prejavili počas nasledujúcich siedmich či ôsmich rokov, ktoré spadajú do obdobia, keď prezidentskú funkciu v Spojených štátoch amerických (USA) zastával Ronald Reagan.

Na tomto mieste sa nebudem pozastavovať nad príčinami silnejšej krízy, nad desivými kontrastmi stalinového plánovania, ktoré prenikli na svetlo božie až v pokročilom povojnovom období, nad hroznými nedostatkami v poľnohospodárstve a potravinovom zásobovaní a nad mnohými inými príčinami. Rana z milosti vyšla predovšetkým zo strany „garážovej generácie“, z popudu tej americkej mládeže, ktorá najprv obrátila hore nohami vlastné univerzity (a nakažila tým Európu), skoncovala s vietnamskou nočnou morou a potom vymyslela v akomsi výbuchu tvorivého šťastia personal computer, osobný počítač, a konzumnú elektroniku v prostredí malých garážových a domácich dielničiek. Ronald Reagan urobil koniec dlhotrvajúcej morálnej, materiálnej a myšlienkovkej kríze a tým uvoľnil cestu tejto mobilnej a vynaliezavej Amerike, v ktorej sa zrodila technologická revolúcia. Prezident k nej pripojil nové zbrojenie dolárovú politiku. Dolár nie je len mena: môže byť aj smrteľnou zbraňou.

K erózii sovietskeho systému rozhodným dielom prispeli zaostané technológie. Fakt, že veľmoc, ktorá si podmanila vesmír, mala prvenstvo v konštrukcii rakiet a v mnohých oblastiach vojenskej technológie, ale zároveň vlastnila jednu z najzaostalejších technológií pre verejný sektor, si protirečil len na prvý pohľad. Prvé vysvetlenie tkvie v jednom módnom výroku, ktorý sa rozšíril pred kolapsom Sovietskeho zväzu: USA vojensko-priemyselný aparát vlastní, ZSSR týmto vojensko-priemyselným aparátom jednoducho je. Technológia sa odvodzuje z konkrétnych aplikácií vedeckého výskumu a ten môže žiť, rozvíjať sa a prosperovať len v slobodných podmienkach, kde vládne sloboda vo výbere, vo výmene názorov, v konfrontácii, v popieraní, v myšlienkovkej osmóze, vo výmene informácií o pokusoch a výsledkoch, v medzinárodnom kontakte s vedeckou, technickou a manažérskou komunitou. Toto všetko bolo v So-

vietskom zväze odjakživa zakázané, pretože centralizovaný politický byrokratizmus nemohol a nechcel súhlasiť s tým, aby sa vytvárali autonómie, slobodné sprostredkovateľské telesá, rozvrstvenie spoločnosti, pluralizmus a sloboda myslenia. Všemocná mašinéria Komunistickej strany sa nezastavila pred žiadnym aspektom intelektuálneho života a prevancovala vedu, dejiny, hudbu, kritiku, maliarstvo, literatúru, poéziu, diskusie, časopisy. Všetko sa muselo uskutočňovať v prísne stanovených medziach a priestore, ktoré

jensko-priemyselného aparátu mal tri- až štyrikrát väčšiu hodnotu ako normálny rubľ a odoberal samosprávu zdroje aspoň v trojnásobnej hodnote, ktorú stanovila byrokracia. To zapríčiňovalo nielen technologickú zaostalosť, ale aj vzrastajúce ochudobňovanie krajiny.

Sovietsky priemyselný systém sa zastavil (a uviazol ako v pasci, z ktorej sa dá vyslobodiť len popretím celej ideologickej konštrukcie) pri Leninovom a Stalinovom taylorizme a fordizme. Lenin povedal, že základy socializmu už stoja: z mater-

formatiky. Naopak Západ sa od taylorizmu oslobodil (a za to aj zaplatil); pomohla mu typická kapitalistická flexibilita a flexibilita drobného a stredného priemyslu. Na začiatku osemdesiatych rokov sa v Amerike rozšírila technologická revolúcia a vyvolala kolaps reálneho socializmu. Rana z milosti vyšla z dolára a z politických stratégií prezidenta Ronalda Reagana. Kríza dolára v sedemdesiatych rokoch rozpútala hyperinfláciu: ceny nafty a nerastných surovín stúpali šialeným tempom. Sovietsky zväz bol najväčším

diktovalo politicko-byrokratické centrum. To je Marx a marxistické prekonanie sociológie, čiže komunizmus bez spoločenských tried a vrstiev, bez pluralizmu a autonómií. Je možné namietnuť, že tento komunizmus nebol spontánny ako plod „evolúcie“ na Marxov spôsob. V skutočnosti totiž naozaj nebol spontánny. Keby sme však túto skutočnosť pripustili, rovnalo by sa to tvrdeniu, že skúsenosť, ktorá trvala niekoľko desaťročí, skončila krachom; pritom by sme odhalili jej výsostne umelý podstatu.

Aby sa odstránilo nebezpečenstvo pokúšenia, verejnosť mala prísne zakázaný prístup k technológii vojensko-priemyselného aparátu. Tento aparát teda žil zo systematického okrádania na úkor celej krajiny. Aleksandr Vladimirovič Ruckoj, pravá ruka prezidenta Borisa Jeľcina a neskôr jeho úhlavný nepriateľ, v septembri roku 1991 na medzinárodnom stretnutí v Bologni priznal, že rubľ uvoľnený z rozpočtu v prospech vo-

iálneho a ekonomického aspektu ho v Nemecku stelesňoval monopolistický a štátny (bismarckovský) kapitalizmus taylorovského a fordovského razenia; z politického aspektu socializmus predstavovala diktatúra ľudu. Stalinovi sa zapáčila fordovská fabrika: z jednej strany do nej vchádzala železná ruda a uhlie, v strede pracovalo stodvanásťtisíc ľudí a z druhej strany vychádzali autá. Podľa tohto modelu bol postavený celý sovietsky priemysel. Technológia a koncepcia závodov s rozmermi mastodontu sa považovali za definitívne a okolo nich sa mohla konštruovať definitívna spoločnosť, definitívny človek a oslobodenie od potrieb, čiže koniec dejín podľa Marxa.

Realita však bola taká, že dejiny napredovali a priemyselné mastodonty boli také skostnatené, že ťažko niesli čo i len marginálne technologické inovácie, nielen ešte tú revolúciu, ktorú podnietila aj „garážová generácia“, rozšírenie elektroniky a in-

svetovým producentom nerastných surovín a ropy vďaka bohatstvu, ktorým ho obdarila príroda; preto mal možnosť oddialiť pád tým, že financoval vlastný vojenský aparát z predaja nafty a nerastných surovín za nezmyselne vysoké ceny. Hlavný bankár v reaganovskom období Paul Volcker porazil svetovú infláciu pomocou vysokých diskontných úrokov, vďaka ktorým sa hodnota americkej meny neprestajne zvyšovala od januára 1980 až do februára 1985. Dolár a Spojené štáty priťahovali kapitál, ktorý sa sťahoval z ropy a nerastných surovín a oberal Sovietsky zväz o obrovské príjmy. Reagan začal veľkolepé preteky v novom zbrojení pomocou vyspelejších, sofistikovanejších a drahších technológií – hovorilo sa o inteligentných zbraňach a hviezdnych vojnách. Vtedy si ZSSR uvedomil, že nemôže USA nasledovať pre tragický nedostatok finančných zdrojov. Hviezdne vojny prezidenta Ronalda Reagana (budovanie účinného ochranného systému proti raketovým útokom) mnoho odborníkov a vedcov považovalo za nafúknutú bublinu a sčasti ňou aj boli. V takýchto prípadoch si však nikto nemôže dovoliť psychologické stratégie hráča pokeru. Aj keby sa predsa len ukázalo, že nešlo o blafovanie, Spojené štáty americké by mohli útočiť do vôle bez toho, žeby museli znášať reakcie. Nebolo možné riskovať realizáciu kroku v pokeri „karty na stôl“; Sovietsky zväz nemal zdroje ani na tento pokyn, ani na to, aby prijal výzvu. Technologická revolúcia zredukovala význam surovín a prišla s novinkou ľahšej, čistejšej a decentralizovanej produkcie. Tým činom definitívne vylúčila z hry taylorovské kolosy. Tie senzáciu budiace stretnutia medzi Reaganom a Gorbačovom v skutočnosti neboli ničím iným, ako kapituláciou. Grandiózna utópia minulého storočia – Sovietsky zväz – dospel do svojho konca a pritom nepadol ani jeden výstrel.

Nazdávam sa, že také boli fakty. Ani Wałęsa, ani Solidarność by neboli bývali prežili, keby Sovietsky zväz necítil, že mu bije posledná hodina. V šesťdesiatom ôsmom neprežila Dubčekova jar a v päťdesiatych rokoch vzbura v Maďarsku a východnom Nemecku. Sovietsky zväz pred nástupom Wałęsu požiadal istého poľského generála, aby mu aspoň dočasne zachránil štít...

